

INCA REVISTA

Número 38

DESEMBRE 1995

Preu: 250 Pts.

Conversa amb Salvador Torrens Seguí "Terrissaire"

Joan. B. Lacomba Garcia,
Premi "Emili Darder" a la IX Edició dels Premis "31 de Desembre"

Edita: **Obra Cultural Balear**
Delegació d'Inca

Presidenta: Mª Mercè Puig i Viñeta

Direcció i Coordinació:
Jaume Gual i Móra
Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors:
Antoni Alorda i Vilarrubias
Bernat A. Amengual i Martorell
"Brut Grup" de teatre
Miquel Colom Mateu, T.O.R.
Guillem Coll i Morro
Rafel Cortés i Forteza
Pere Fiol i Tornila
Pere Massutí i Ramis
Victòria Picó i Aguiló
Esperança Ramis de Plandolit
Pere Rayó i Bennàssar
Antoni Rodríguez i Mir
Josep Serra i Pujol
Caterina Valriu i Llinás

Fotografies:
Maria Martín i Martorell
Pere Quetglas i Maroto

Publicitat i subscripcions:
Tel. 50.00.89 i 50.25.93

Redacció:
Vidal, 5 entresol
Apartat de correus 156
07300 - INCA

Dipòsit legal:
PM 451 - 1986

Imprimeix:
Gràfiques SIBA, S.L.
C/ Enginyer Felicià Fuster, 21
Tel. 52.32.44
Santa Margalida

*Els articles signats només
expressen l'opinió dels seus autors.*

Í N D E X

EDITORIAL	3
JOAN LACOMBA, PREMI EMILI DARDER IX PREMIS 31 DE DESEMBRE 1995	4
DE CAP A CAP D'ANY: DE DESEMBRE A FEBRER	6
EL NOTARI PERE FIOLE	9
CATALÀ!!	10
ARQUITECTURA GÒTICA A INCA (segles XIII, XIV, XV i XVI)	11
SOLER VERSUS LIZONDO (I ZAPLANA-BARBERÀ)	13
EDUCAR DES DE LA FAMÍLIA: ASSUMIM EL REPTE?	14
EL NOU AEROPORT DE MALLORCA, un aeroport per al 2000	16
ENTREVISTA: SALVADOR TORRENS SEGUÍ de "CAN TORRENS"	18
INCA, ANYS ENRERA, Ca nostra any 1919.....	22
NOVA JOVENTUT, una publicació humil que nasqué fa 25 anys.....	24
DITADA DE MEL I ESPERÓ.....	26
ESPERAREM... o el néixer del grup de teatre dels joves de l'OCB d'Inca.....	27
ACTIVITATS DE L'OCB D'INCA, octubre-desembre.....	28
EL PRESTATGE DE L'ASE.....	30
ESPORTS: Bàsquet Inca i C.E. Constància.....	32
RACÓ DE CUINA: NADAL, CAP D'ANY I REIS.....	33
CONCURSOS I CONVOCATÓRIES LITERÀRIES	35

Quan arriba Cap d'any tots els mitjans de comunicació fan balanç dels esdeveniments més significatius que han marcat l'any que acaba i a la vegada pronostiquen el que de qualque manera preveuen serà l'any que comença. La nostra reflexió la feim, com és lògic, sobre cultura i política lingüística en dos àmbits diferenciats: la nostra Comunitat Autònoma i la nostra ciutat d'Inca.

Pel que fa a l'aspecte polític, l'any 1995 ha aportat canvis significatius a la nostra Comunitat. Les eleccions autonòmiques i municipals donaren la victòria al PP a molts ajuntaments i la majoria al Parlament. No obstant al CIM, l'acord assolit per UM, PSM i PSOE, amb el suport distanciat d'IU, ha permès formar un pacte de govern tenyit amb els colors del progressisme i el nacionalisme que, almanco potencialment, pot tenir la capacitat de fer canvis d'una certa profunditat en els àmbits de l'ordenació del territori, els serveis socials i la cultura, en cadascun dels quals la primera institució mallorquina té àmplies competències.

També les novetats han afectat al Govern de la Comunitat Autònoma. Encara no havia passat un mes de la investidura de Gabriel Cañellas i s'hagué de celebrar una segona sessió d'investidura. La direcció estatal del PP havia obligat a Cañellas a presentar la seva dimissió. Aznar havia teatralitzat la seva suposada capacitat de mostrar-se enèrgic quan les proves de corrupció es manifestaven en el si del seu partit.

L'inquer Cristòfol Soler fou elegit nou President. Les seves paraules al discurs d'investidura aportaren un aroma diferent al que ens tenia acostumats Gabriel Cañellas. Poguèrem veure un nou tarannà i una actitud del tot inèdita envers la nostra llengua nacional. El President es comprometé molt a fons amb una política lingüística ferma i decidida i amb una revisió rigorosa de la polèmica Ordre Rotger sobre el català a l'escola. El seu discurs recollia les grans reclamacions dels 30.000 manifestants a la Diada per la Llengua del passat dia 6 de maig.

Les paraules del President Soler han obert una porta d'esperança. Acceptam que es creia les intencions que expressava, però l'escoltàrem amb certa incredulitat i amb escepticisme pel que fa a la seva aplicació: En primer lloc, la tasca és ingent si volem millorar les xifres que la mateixa OCB va fer públiques la passada primavera, el 62% dels habitants de Calvià i el 42% dels de Palma diuen que no saben parlar la nostra llengua. Aquestes xifres escarrufen després de dotze anys de l'Estatut d'Autonomia i deu de la Llei de Normalització Lingüística, sempre amb el mateix govern, primer AP i després PP. En segon lloc, no és pot menysprear el pes, comprovat en el cas de la dimissió del president, de les directrius estatals d'un partit centralitzat a Madrid, que en el seu moment va votar en contra de l'Estatut i que recentment va propiciar que no prosperàs la proposta de reforma del mateix, presentada al Congrés del Diputats. És clar que els partits d'obediència estatal, a l'hora d'aconseguir per a Balears més competències, més sobirania per al poble illenc, mai no poden prescindir de la dependència centralista que els mena a agranar sempre cap a ca seva, i ca seva és la seu del partit a Madrid.

Han passat uns mesos, s'ha creat una Direcció General de Política Lingüística i poca cosa més. Per la premsa ens n'hem adonat de què el tema de la llengua ha provocat alguns aldarulls en el si del PP i en el seu grup parlamentari de la cambra autonòmica. Així i tot esperem, el temps ens dirà si el President Soler es fa mereixedor de la nostra confiança.

A ca nostra seguim treballant. La delegació de l'OCB ha realitzat diferents activitats. Sens dubte la més important ha estat el naixement del grup de teatre "BRUT GRUP" dels nostres joves i que es va vestir de llarg, per primer cop, a les passades fires. De bell nou surt al carrer INCA REVISTA amb nous aires, més col·laboradors, nova il·luminació i ganes d'entrar a totes les llars de la nostra ciutat. Necessitam de tots, no només volem arribar als socis. Per això hem dissenyat algunes estratègies per donar-nos a conèixer i eixamplar el nostre cercle de lectors. Sortirem, de moment, cada trimestre. Gràcies tots els col·laboradors, els que han escrit i els que han fet les altres tasques. Encara hem de ser més. Tots els que vulgueu participar en aquesta empresa posau-vos en contacte amb nosaltres, esperam la vostra resposta. INCA REVISTA som tots.

Estam d'enhorabona! Ja a punt de tancar l'edició, ens arriba l'agradable nova de què el nostre bon amic i director del grup de teatre "Brut Grup", Joan Lacomba, ha obtingut el Premi Emili Darder de la IX edició dels premis 31 de desembre. Havia estat proposat pel grup Xicarandana de Palma i per la Junta i els joves de l'OCB d'Inca. Enhorabona, Joan!

BONES FESTES I MILLOR ANY NOU!!!

JOAN LACOMBA, PREMI EMILI DARDER

El nostre bon amic Joan Baptista Lacomba Garcia ha aconseguit, a l'edició IX dels premis 31 de desembre, el guardo Emili Darder, destinat a premiar una iniciativa o experiència en el camp de l'educació, l'ensenyament o el lleure, d'una manera especial les que tendeixen a la normalització del català coma a llengua vehicular de l'aprenentatge, la renovació pedagògica o l'educació medioambiental.

Joan Lacomba va néixer a Palma l'any 1934. Pintor. Estudia (195762) dibuix i pintura a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona. Ha exposat a Palma, Inca, Barcelona, Pollenya, Sant Joan i Ciutadella (Menorca). La seva obra s'emmarca dins d'un surrealisme expressionista amb un concepte geomètric de la línia. La temàtica està relacionada amb l'home i el seu entorn. Combina l'activitat artística amb l'ensenyament de dibuix a diversos centres docents. És Professor de Plàstica i dibuix de l'IES Berenguer d'Anoia d'Inca. Premi Francesc de B. Moll 1995 per la seva tasca de normalització lingüística dins del món del teatre.

Així pensen d'en Joan els joves components del taller de teatre ...

"En Joan Lacomba és més que el nostre director de teatre és una presència aparentment anònima dins l'ombra del pati de butaques, que transmet una mena d'energia a l'obra en qüestió, i li dóna forma; és un còmplice rera el teló, que vigila els moviments de l'escena amb una atenta i tranquil·la mirada de crític comprensiu i, malgrat tot, ferm i apassionat com un jove de quinze anys; és senzillament, el PRIMER espectador, una mena de capità invisible que, amb gestos pausats, interromp discretament quan cal corregir el rumb del vaixell, i que possibilita amb la seva dedicació il·lusionada i fidel que cada vegada hi hagi més bons mariners dins les aigües del teatre".

Eduvigis Torres

"Paraules, paraules, paraules i més paraules. Paraules senzilles que et descriuen una persona assequible com és en Joan. Amic, agut, gentil, genial, educat, barbut, intel·ligent, bona gent, amb talent, amb art, amb imaginació i nervi; ple d'amor, de calor, de raó, de passió i també de tendresa i bellesa. Però sobre tot senzillesa".

Bàrbara Dalià

"Però, en Joan encara és més que paraules. En Joan és també imatge. En Joan és l'equilibri dels cossos, la distribució de la matèria, la quantitat necessària de llum i ombres. En Joan dóna vida als colors, als volums... En Joan és tot això i és més que això. En Joan és la barreja dels sons i les paraules i les imatges i els colors. És el sentit que pren aquesta mescla quan la vessa sobre nosaltres. Quan nosaltres la digerim i, des de l'escenari, convidam al públic a degustar del nostre treball i de la nostra dedicació, aleshores en Joan esdevé metàfora. Es difuminen les fronteres entre el que és possible i l'impossible. La realitat i la ficció es fonen en un punt de l'horitzó.. En Joan és teatre. És l'AMOR vers el teatre... Mai no espera per recollir els aplaudiments. Ens deixa a nosaltres el plaer de gaudirlos. El que no sap és que nosaltres els desam per a moments com aquests en que les paraules no són suficients... Tots els aplaudiments són per a tu. Gràcies, Joan".

Andreu Caballero

"Joan Lacomba és una persona que no només ensenya teatre, sinó que t'ensenya coses molt més importants. Unes idees, uns valors, unes pautes que et serviran, no tan sols per a la interpretació, sinó per a viure aquesta vida. És per això que tothom que el coneix l'estima tant.

Es per això també que dic que Joan Lacomba és molt més que un director de teatre. És sobretot un amic, un bon amic".

Miquel Socés

"En Joan té com una espècie de pinces màgiques invisibles amb les que et treu de dins facultats que ni tan sols tu sabies que tenies.

Per ser sincers, nosaltres no som més que l'excusa perquè la gent pugui aplaudir a gust a n'en Joan que és qui té tot el mèrit".

Antònia Amengual

"Nosaltres donam vida a uns personatges i en Joan ens els fa arrodonir i millorar d'una manera que, al final te n'adones que el teu propi paper ja està complet, i que hi has treballat molt, però realment «l'eina» que t'ajuda a arribar a aquest punt és en Joan".

Caterina Amengual

"El millor de fer feina amb en Joan, és que a cada moment saps el que fas bé o malament i cap a on encara les virtuts de cada un o disminuirne les

mancances.

A més, veientlo treballar com a director te n'adones que ell gaudeix tant o més que nosaltres mateixos sense posarse nerviós mai i amb una paciència que no s'acaba mai, i això és una cosa que motiva molt i que ens fa millorar cada dia en la nostra evolució teatral. Fer un «Happening» pels carrers de Palma és quelcom que jo no hauria imaginat que podria fer mai, i això només és un petit exemple del que he pogut aconseguir en aquest grup”.

Marc Serra

“...i ara que sé que el cor no et cap al pit i et batega més fort quan parles del teu, del meu, del nostre TEATRE. No sé, però com expressar el que m'has fet sentir. Oh mestre!, gràcies...”

Òscar Castro

“Alguns cops, quan es posa tendre i malenconiós, ens enxampa amb el comentari de que es fa vell, que ho veu quan ens mira a nosaltres. El que em sorprèn però, és que ell no s'hi vegi dins cada un de nosaltres, com una petita o gran part de la nostra configuració. Suposo que tant per als altres com per a mi sempre hi haurà un tros de nosaltres mateixos creat per en Joan, com si a partir del moment que connectem, la vida hagués pres un sentit nou, diferent.

Gràcies Joan pel que ens has fet aconseguir. Gràcies per ser qui ets malgrat no pensis que de cada cop en tenim un poquet més del Joan que dius que es fa vell”.

Caterina Gelabert

“El primer del que em vaig fixar d'ell, és que sempre li brillen els ulls... i que és una persona diferent a les altres; a vegades em dóna la sensació de

que té una màgia interna que fa treure el millor de cada persona. Es per jo un home senzill i a la vegada misteriós, et respecta i és respectat, és observador, imaginatiu... Causa la meva admiració i crec que la de tots els altres companys de teatre.

NO CANVIIS, JOAN!”.

Laura Vidal

“Sense que un se n'anadoni passa a formar part del grup. Sense que un se n'anadoni l'exercici agafa la seva marca, així, senzillament, adjuntant les idees i escoltant a tots.

Com a bon director, t'explica quines són les sensacions que tu com a actor i com a persona has de sentir perquè un personatge que no existeix torni real.

Al final de l'assaig t'ha fet fer molta feina, però també t'ho ha deixat passar «bomba».

Així qui no s'enamora del teatre? Amb ell, el meu, ha estat un amor a primera vista”.

Joan Josep Alorda

“En Joan fa aixecar entusiasme i il·lusió allà on passa, i a ben segur, que tant a mi com a tots els altres que han tengut la GRAN SORT de conèixerlo o formar part d'un grup de teatre dirigit per ell, ens quedarà gravada per sempre la seva persona .

Gràcies, Joan!”.

Maria Antònia Ramis

“És difícil d'escriure i d'explicar la grandesa d'en Joan ; aquesta se sent quan el tens aprop teu. És un espai vital enorme que fa de refugi, que escolleixo de gust i que dóna confiança”.

Victòria Eugènia Martorell

“Encara recordo quan, un dia d'assaig, en Joan va pujar lentament damunt l'escenari, vingué al meu costat i suaument, amb el seu encant i delicadesa em digué: «.. Rafel, torneu a fer, no ho facis tan llarg i un poc més fort-». M'ho digué així, talment, sense cridar, sense renyarme, sense... simplement fentm'ho entendre.

A partir d'aquí vaig quedar tan engegat que aqueixa màgia teatral que té en Joan i fa transmetre..., com una melòdica balada que no pot anarse'n del cap per una senzilla raó: simplement perquè és molt bona”.

Rafel Fiol i Martorell

DE DESEMBRE A FEBRER

niciam a aquestes pàgines una secció que, amb el títol de «De cap a cap d'any», pretén acostar els lectors als costums, les tradicions, els refranys i les dites pròpies de la Mallorca tradicional. La nostra intenció és parlar de quines eren les fites -festes i feines cícliques- que marcaven el calendari anual dels mallorquins, amb especial atenció a la pagesia. Moltes d'aquestes celebracions encara perviuen, més o menys trastocades per les noves formes de vida, altres han desaparegut irremissiblement. Sigui, doncs, aquesta secció, una petita contribució al manteniment de la nostra memòria col·lectiva, indispensable per seguir essent qui som.

Desembre

L'últim mes de l'any, el desembre, és curull de celebracions i festes: Nadal en dilluns, festes a munts, diu l'adagi. A muntanya continua la collita d'oliva i la feina a les tafones. És també temps d'agllans i de començar a muntir les ovelles i formatjar. Si encara no s'han fet les matances cal fer-les per tenir el rebost a punt per a Nadal. El dia 4 és santa Bàrbara, patrona de tots aquells que treballen amb foc i explosius i advocada contra els llamps i els incendis, ja sabeu allò de pensar en santa Bàrbara quan trona. Dia 8 és la Immaculada Concepció, patrona del gremis de forners, pastissers, fideuers i adroguers. El 13 és santa Llúcia, patrona de tots els que treballen amb l'agulla -cosidores, broadores, sastres, etc.- i que necessiten tenir bona vista, per això diu la cançó:

*Santa Llucieta,
guardau-mos ets uis
que, si mos dau fosques,
vos farem embulls.*

El 21, dia de sant Tomàs, assenyala el moment de comprar i obrar els animals que es menjaran per les festes de Nadal: Per sant

Tomàs agafen la porcella pel nas. Porcelles, indiots, capons i pollastres omplen els mercats de l'illa. La nit de Nadal és un vespre molt especial. A totes les esglésies fan matines i la gent omple de gom a gom els temples, especialment enramellats per a les festes que comencen. A les matines conviuen elements populars i cultes, aspectes religiosos i profans: l'anunci de l'àngel que dona la bona nova als pastors, el Cant de la Sibila ple de ressons arcaics i misteriosos, el sermó de la Calenda pronunciat per un escolanet eixerit que entendreix els cors dels assistents, l'adoració dels pastors que porten al minyó panerets plens dels fruits de la terra i el cant de nades religioses i profanes, donen a aquesta festa un ressò especial. En sortir, és el moment de prendre la xocolata amb ensaimades, els torrons i les neules en companyia de familiars i amics. Són especialment apreciades les matines a Lluc, el cor religiós de l'illa, que compten amb el magnífic cant dels blauets.

Nadal és una jornada familiar presidida per un bon dinar: sopa de Nadal o arròs, porcella rostida i pollastre farcit acompanyat d'enciam i patató, raïm i mandarines, neules i torrons, vins de la terra i caves. En acabar, els infants de la casa reciten una poesia nadalenca dalt d'una cadira i els majors els donen algunes monedes. A la tarda, cal fer les visites que abans es deien d'anar a besar mans. La gent juga a cartes o a loteria a les cases o als cafès. També és un costum molt estès anar a les teteres -al circ- amb els més petits. L'endemà és sant Esteve, igualment una diada familiar, i el 28 el dia dels Innocents, en recordança dels infants que Herodes va fer degollar. És un dia de broma durant el qual tot és permès: fer burla, enganyar, posar petits paranys, etc. I l'any es tanca la nit del 31, santa Coloma i sant

Silvestre, nit de bauxa per dir adéu a l'any que ja s'acaba i donar la benvinguda al que comença. Actualment, s'ha convertit en costum a molts de llocs acomiadar l'any a la plaça tot esperant les campanades del rellotge de l'Ajuntament o de l'Església i després ballar fins a la matinada. Perquè ja sabeu que Desembre finat, any acabat!

Gener

El gener és també un mes ple de festes i celebracions importants. D'una banda, tenim Cap d'Any i Els Reis, que pertanyen al cicle de Nadal, de l'altra Sant Antoni i Sant Sebastià, que ja podem considerar inserides en el cicle de Carnaval. Antigament Cap d'Any era una festa familiar, i la nit anterior no era especialment celebrada, al contrari de com es fa avui. Uns dies després de Cap d'Any arriben Els Reis. Els infants, la nit del dia 5 -tot seguint un costum que sembla ser molt antic- deixen una sabata a la finestra amb faves per als cavalls de Ses Majestats i l'endemà hi troben alguns presents. Quan veim la quantitat de regals que reben avui els infants ens costa imaginar com eren de senzills els presents de fa cinquanta o vuitanta anys a la majoria de cases de Mallorca: una ensaïmada, una bossa de caramels, una baldufa o qualsevol altra petita joguina. Quan els Reis volien fer saber que aquell era el darrer any que duïen regals a un infant li deixaven una cabeça d'alls, una ceba o un tros de carbó.

El dia del Reis l'Església Catòlica celebra l'Epifania, la commemoració de l'adoració de Jesús pels tres Reis d'Orient. La manera popular i tradicional de celebrar aquest dia al pobles de Mallorca era, i així és encara avui a alguns pobles, la representació de l'obra El rei Herodes o la vinguda del Messies. Es tracta d'una peça de teatre popular -una paràfrasi de l'Evangeli d'aquest dia: Mateu 2, 1-12- que ha estat adaptada i modificada al llarg dels anys.

El dia 17 arriba Sant Antoni, sant popular

per excel·lència, ja que és el patró protector dels animals. La devoció al Sant arribà amb la conquesta catalana (l'any 1229) i la seva figura, bonhomiosa i casolana, és venerada pràcticament a totes les esglésies de Mallorca. A alguns pobles -com és ara Son Cervera i Mancor- es representa al carrer algun episodi de la vida del Sant. A tots els pobles sant Antoni es troba vinculat a la figura del dimoni, en recordança de les temptacions que patí. A les festes de sant Antoni hi ha una vessant religiosa -ofici solemne i beneïdes- però una gran part del protagonisme la tenen els aspectes més lúdics: foguerons i ximbombades que vinculen la festa a ritus i creences d'origen pagà, a la celebració del solstici d'hivern i les festes carnavalesques.

El dia 20 és sant Sebastià, un altre sant de gran devoció popular, ja que és advocat contra la pesta. A Mallorca la devoció a aquest sant es troba documentada des de 1440 i va lligada a les diverses epidèmies de pesta que sacsejaren l'illa al llarg dels darrers cinc segles. La seva festa se celebra també amb manifestacions religioses i populars. A Inca, ho celebren especialment al carrer que du el seu nom, en recordança de l'alliberament de la pesta.

Pel que fa a la gastronomia, tret de les menes pròpies de les festes de Nadal, el protagonista indiscutible dels mesos de fred és el porc: embotits i coques o ensaïmades amb tallades eren -i són- presents a les taules pel mes de gener.

Al camp és temps d'exsecallar i d'entrecavar. Hi ha moltes dites que parlen del temps que sol fer pel gener:

*Gener amarat,
mig any assegurat.*

*Gener eixut,
tot l'any put.*

*De flors de gener
no n'umplen paner.*

Febrer

El febrer és el mes més curt de l'any. El dia 2 se celebra la Candelera. Aquest és el nom popular que es dona a la festa cristiana de la Purificació de Maria. S'hi commemoren la presentació de l'infant Jesús al temple de Jerusalem i la purificació de la Mare de Déu, ja que segons la llei jueva- si s'havia infantat un fill mascle, la purificació s'havia de fer al cap de quaranta dies del part. Antigament, el costum era que les dones que havien infantat durant l'any assistissin a missa amb el seu fill i fessin un present. Encara avui es reparteix una candela als feligresos, que és encesa i beneïda, després es guarda per encendre-la en situacions de perill o necessitat. Aquest dia es tanca un cicle i se'n comença un altre, per això és considerava que el temps que feia per la Candelera determinava el que faria en els quaranta següents:

*Si la Candelera plora
es fred és fora.*

*Si la Candelera riu,
lluny és s'estiu.*

L'endemà, el dia 3, és sant Blai, sant metge advocat contra el mal de coll. Des de molt de temps enrera existeix el costum -que es va perdent- de dur a beneir a l'església fruits i dolços que, menjats amb devoció, alleugeriran les molèsties de gola. També aquest dia el capellà untava el coll dels feels amb oli

beneït, per tal de preservar-los del mal de coll.

Però la veritable festa popular del febrer és el Carnaval o darrers dies, com diu l'adagi:
*Més tard o més matiner,
Carnaval dins el febrer.*

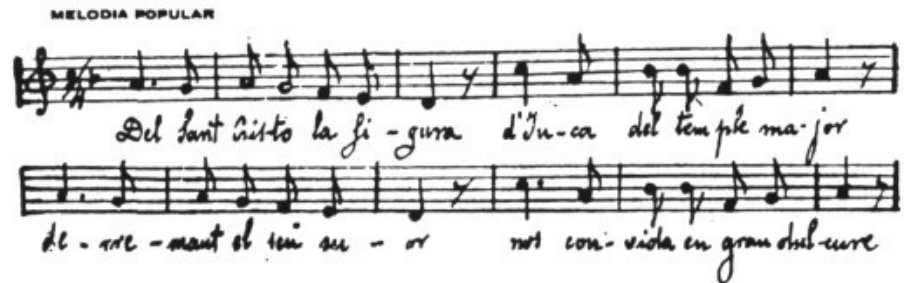
La Mallorca tradicional celebrava aquesta festa amb simplicitat i economia de recursos, molt lluny del Carnaval comercialitzat i estandarditzat a què ens hem acostumat actualment. El carnaval era una festa d'inversió de rols i d'escarni, el moment en què s'alliberaven repressions acumulades al llarg de l'any i es feia recompte dels agravis que els poderosos feien als més dèbils. És per això que sovintejaven les mascarades, les bromes més aviat feixugues i que era indispensable no ser conegut. Els disfressats anaven de casa en casa i es destravaven la llengua (i les mans!). La gent bevia i menjava menjar gras: greixonera de peu de porc, fava parada, coques amb tallades... Les disfresses eren simples i aprofitaven qualsevol: roba vella, llençols, cordes, fregalls, etc. Una de les activitats habituals aquests dies era que els disfressats tirassin coses a tots els qui passaven pel carrer: aigua, cendra, farina, bova, taronges agres... Dies de llicència i de bauxa, de crítica i d'escarni. Fins els anys trenta no es començaren a introduir les disfresses representatives i no s'estructuraren els balls i les rues. Al camp el febrer és el mes dels ametllers en flor i dels tords, de brusques i sembrats que verdegem. Però també de gelades que poden fer malbé les collites:

*Febreret curt,
pitjor que turc!*

També dins el febrer comença la Quaresma, però aquest període, molt important dins la vida quotidiana de la Mallorca tradicional, el deixarem per al proper número de la revista.

Caterina Valriu

EL NOTARI PERE FIOI

Cada any, el dia de l'Ascensió, es canten a Inca els Goigs del Sant Crist d'Inca, i en la segona estrofa hi figura aquest notari inquer, i donada la coincidència de nom i llinatge, era rúbrica obligada i per ningú imposada, fer una petita inclinació saludant ma persona. Era una part més de la festa que ajudà a que les paraules dels Goigs es clavassin millor en ma memòria:

*Determinà l'Ordinari
se quedàs autenticat;
lo que fonc executat
per Pere Fiol, Notari,
qui en autèntica escriptura
dóna en el fet tot valor.*

Cal dir que no crec que la meua família tengui res a veure amb aquesta família inquera del segle XVII, però sempre incitè ma curiositat infantivola de saber qui era aquest personatge.

És bo recordar, i sobretot enguany tot celebrant el cinquantè aniversari de la fundació de la Confraria del Sant Crist, que el dia de Sant Miquel de 1607 començà «la meravella» descrita pel nostre notari dia «10 de febrer del corrent any 1624» que «la figura del Sant Xto... sua per spai de més de tres dies amb tanta abundància com puga ningun treballador quan treballa».

Pere Fiol es presenta com habitador d'Inca, Notari públic de Mallorca, Jurat (regidor) d'Inca en aquell any de 1607 i testimoni ocular del fet juntament amb una bona colla d'inquers, que malgrat hagin passats molts anys, encara n'hi ha que tenen un lloc de relleu en la nostra història.

El Canonge Rafel Albertí 15501627, que dóna nom al carrer on jo vaig néixer i on visc, que massa gent el confon amb un poeta castellà actual, que poc té a veure amb la nostra cultura i manco incidència té a la nostra ciutat, i sí aquest bon home que entre altres coses fou el qui redactà el «primer catecisme» que es féu a Mallorca després del Concili de Trento 15451563, i ironia de la història, un capellà inquer, nascut en el seu carrer, serà també qui haurà de preparar l'ORACIONAL que la diòcesi de Mallorca posarà en mans dels seus infants en els anys que seguirien el Concili Vaticà II 19621965.

També addueix, el nostre notari, l'eminent dominicà inquer Llorenç Malferit 15551615, com també el venerable dominicà Bartomeu Riera, Mestre de Novicis de l'Ordre a Mallorca i altres personatges que llurs vides no han travessat massa el llindegar de la nostra història.

Recentment he descobert un altre caire d'aquest il.lustre notari inquer, i és la vinculació que té ell, i la seva família, amb el nostre Monestir. Probablement el seu nom complet seria Pere Fiol i Beltran, doncs té una germana? Sor Catalina Fiol i Beltran, filla de Joan i Catalina, que entrà al nostre Monestir dia 18.07.1599, professà dia 25.11.1605, festa de Santa Catalina, i morí en el Monestir dia 15.10.1623, però el nostre notari es vinculària encara més al Monestir quan dia 24 d'agost, festa de Sant Bartomeu de l'any 1621, entra en el Monestir Sor Antonina úrsula Fiol i Perelló, filla del notari i de la senyora Antonina Perelló, inquera també com ell.

L'any 1622 entrà en el Monestir sa neboda, Sor

Catalina Gertrudis Fiol i Macip, filla de son germà Francesc, també notari, i de la senyora Coloma Macip, inquera oriünda de Lluç. Aquesta nina prendrà l'hàbit amb la seva cosina Sor úrsula dia 02.10.1623, professaran juntes dia 23 de setembre de 1625.

En el mes de maig d'aquest mateix any, una altra filla del notari Pere, Sor Caterina Fiol i Perelló, també entrarà al Monestir, i serà la primera que estrenarà una nova manera de pagar el dot que totes les famílies donaven al Monestir, doncs en lloc de pagar una forta quantitat quan la religiosa professava, en Sor Caterina comença el compromís, que contreu la família, de dur al Monestir 20 lliures en diners i quatre quarteres de blat cada any, i això tots els anys que la religiosa viurà en el Monestir.

Cal dir també que Sor úrsula, filla de Pere, i Sor Gertrudis, filla de Francesc, feren el noviciat els anys que Sor Clara Andreu era la Mestre de Novícies 16231625, establintse entre Mestre i deixebles un vincle molt fort que les encoratjava a ser millors, a aspirar a la santedat, de manera que quan a la tardor de 1627 arribarà al Monestir Mn. Pere Antoni Baró per a mirar d'investigar tot el que passava en el Monestir i en la vida espiritual de Sor Clara una i altra no podran amagar la forta admiració que tenen per l'antiga Mestre, contant mil detalls de l'alta perfecció de Sor Clara, alabant totes les disposicions que havia donades per a profit de totes les religioses de la Casa.

Aquestes notes ens donen una mostra de la religiositat de les nostres famílies en el segle XVII i en concret d'aquesta família Fiol, per això no és gens estrany que el mateix notari acabi l'important escrit de dia 10.02.1624 amb aquestes paraules: «i ja que dites coses de tanta consideració no es posassin en oblit, jo, dit notari, he tirat amb dita ordre lo present (acte) per eterna memòria».

Pere Fiol i Tornila
Rector de Muro.

CATALÀ!!

M'ha costat molt fer una exposició entenedora del meu pensament, amb totes les degudes matisacions.

Sembla que, definitivament, ha desaparegut la denominació de "llengua" mallorquina que, fins fa poc, tenia els seus aferrissats defensors. Això no hauria tengut major importància si no hagués inclòs un sentiment agressiu de mallorquinitat contra catalanitat.

No llegesc premsa valenciana i, per això, ignor si per allà hi han existit tossuderies lingüístiques com per aquí.

Podríem cloure molt breument el nostre escrit, declarant simplement que la geografia i el temps han actuat damunt els parlants i han format unes diferències fonètiques, morfològiques i, fins i tot, lexicals, que fan que un conversador mallorquí no pronunciï ni tal vegada usi els mateixos mots, en la seva totalitat, com ho farà un interlocutor barceloní o valencià.

Mes aquest no és un fet exclusiu de la llengua catalana. El tenim i molt més accentuat dins la resta de la península ibèrica, en el castellà - de Castella? - andalús, extremeño o asturià, per exemple.

Ja sé que se'm dirà que el fet al qual acab de referir-me atany simplement al llenguatge parlat, no a l'escrit. Mes quelcom hi ha en l'escrit, amb evident detectació meua, amant com som del romànic en general.

Mes no és ben bé aquest mateix el fet sobre el qual volem concretar nostra referència. Anem, doncs a nostra particular circumstància.

Constatam que allò que fou territorialment conquerit per Jaume I i lingüísticament catalanitzat, conserva aquella homogeneïtat lingüística durant el primer temps. Les "Cròniques" de Jaume I (1208-1276) i de Marsili (XIII-XIV), dins el seu propi estil, presenten el mateix català de "l'opus" del nostre immens Ramon Llull (1232-1315).

Acostem-nos, un poc més tard, al país valencià. Fullegem el "Tirant lo Blanch", de Joanot Martorell (1430-1490) o la "Vita Christi", de Sor Isabel de Villena (1430-1490), català sí, però més o menys evolucionat.

Passen segles d'obscuritat literària catalana, almenys relativa. Mes arribam a mitjan segle passat, 1850, i es produeix el fet de les "Renaixences", cadascuna amb la frescor del seu "propi" català, evolucionat més o menys. I sorgeix nostra brillant "Escola mallorquina". I és aquí on volíem arribar.

Siem qui som!. Fidels al nostre català!. No socialitzem la llengua!.

Miquel Colom, T.O.R.

L'ARQUITECTURA GÒTICA A INCA

SEGLES XIII, XIV, XV I XVI

L'art gòtic, estil que es desenvolupa durant l'Edat Mitjana a l'Occident europeu, arriba a Mallorca amb la conquesta de l'illa (1229-1232) duta a terme per Jaume I, rei de la Corona d'Aragó.

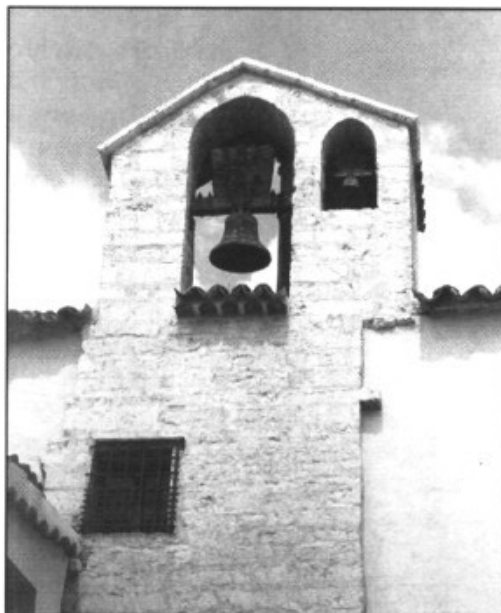
L'arquitectura gòtica es caracteritza pel naturalisme i per la utilització com a elements constructius principals de l'arc apuntat i de la volta de creueria.

Arquitectura religiosa

Santa Maria d'Inca.

Poc temps després de la conquesta de Mallorca es construïren un gran nombre d'esglésies i convents per dur a terme una infraestructura cristiana a l'illa, totalment inexistent a l'època anterior, ja que les Balears eren ocupades pels almohades que practicaven la religió islàmica. Una d'aquestes esglésies era Santa Maria d'Inca que apareix documentada a la butlla del Papa Innocenci IV, concedida a Lió el 14 d'abril de 1248.

L'església de Santa Maria d'Inca ocupava part del solar on es troba actualment la parròquia de Santa Maria la Major. A partir d'altres models d'esglésies del mateix tipus que s'han conservat, hem de suposar que la petita església tenia la planta rectangular dividida en trams per arcs diafragmes, arcs apuntats transversals sobre els quals es recolzaven les bigues, longitudinalment i a dos vessants, suportant la coberta. S'hi entrava per un senzill portal amb arc de mig punt i no tenia campanar sinó una simple espadanya. El fons del presbiteri era pla i la decoració escassa. La taula de Santa Maria d'Inca (1373), obra de Joan Daurer, era la part central del tríptic que constituïa el retaule major

Monestir de Sant Bartomeu: espadanya gòtica

d'aquesta primitiva església.

Església del monestir de Sant Bartomeu

L'antiga església, construïda en el segle XIII, devia seguir el model de les esglésies de repoblació edificades després de la conquesta de Mallorca per Jaume I i fou refeta completament en el segle XVII. Però conservam l'antiga espadanya gòtica que té dos arcs apuntats, un gros i l'altre petit, que

allotgen les campanes. Recentment, entre les dues portades barroques, s'ha descobert un portal cec amb arc de mig punt, el qual possiblement és el primitiu portal de l'església gòtica.

Església de Santa Magdalena

Novament ens trobam amb una església gòtica, documentada en el segle XIII i XIV la qual segueix el model de les petites esglésies de repoblació. Tot i que l'edifici ha sofert importants transformacions, s'ha conservat fins ara.

La façana té, en el centre, el portal recobert per un arc de mig punt decorat amb senzilles motlures. Damunt el portal hi ha un petit rosetó i la façana acaba en una espadanya. L'interior té la planta rectangular, dividida en quatre trams per tres arcs diafragmes els quals sostenen la coberta de dos aiguavessos. La decoració és escassa i la nau acaba en un presbiteri pla.

Campanar de Santa Maria la Major

La construcció del campanar de Santa Maria la Major s'inicià a la segona meitat del segle XVI i és una mostra de la pervivència de les formes gòtiques a Mallorca quan a Itàlia ja

Portal del campanar de Santa Maria la Major

acaba el Renaixement. No oblidem que, a la nostra illa, es comencen esglésies gòtiques en el segle XVI, com en el cas de Santa Maria de Sineu o Sant Joan de Muro entre alguns d'altres exemples. El gòtic va arrelar molt profundament a Mallorca i en el campanar de Santa Maria la Major podem observar el portal recobert per un arc apuntat emmarcat per una senzilla motllura i en els dos darrers trams quadrangulars s'hi obren a cada un

dels costats un parell de finestres amb arcs apuntats. A l'interior, les sales quadrangulars estan cobertes amb volta de creueria.

Arquitectura civil

Can Siquier

Originàriament, Can Siquier, en el carrer de sa Mostra, era una casa gòtica dels segles XIV o XV, però les reformes posteriors feren desaparèixer quasi tots els vestigis d'aquest estil medieval. Una de les transformacions més importants va tenir lloc en el segle XVIII, l'any 1730. S'ha conservat, a la pallissa, un gran arc diafragma, apuntat, actualment cec, que ens confirma els orígens medievals de la casa.

Can Ripoll

Es tracta d'un altre casal medieval completament reconstruït a l'època barroca (segles XVII i XVIII), però que conserva a l'entrada un gran arc apuntat, molt possiblement del segle XIV o XV, època original de la construcció de la casa.

Aquests dos exemples d'arquitectura civil inquera que han guardat restes d'arquitectura gòtica ens fan pensar en la importància medieval de la població d'Inca i en l'existència d'un nucli important de cases senyoriales gòtiques amb finestres coronelles.

Pere Rayó Bennàssar

Ca'n Siquier:
Arc gòtic de la païssa.

SOLER VERSUS LIZONDO (I ZAPLANA - BARBERÀ)

Les declaracions lingüístiques de CRISTÒFOL SOLER, expressades des del mateix moment de la investidura, suposen un canvi important en el discurs del Partit Popular sobre la unitat de la llengua catalana i sobre la necessitat de la seva defensa i foment des de les institucions. La rellevància, a nivell de Països Catalans, del que pot arribar a suposar aquesta nova actitud és palesa, basta tenir present una obvietat: el PP és el partit que governa a les Illes Balears...i al País Valencià. És evident que, si el President del Govern manté veritables intencions normalitzadores, el procés en surt extraordinàriament impulsat.

Però, ai las!, sempre hi ha un però, se ns plante-gen molts de dubtes sobra la capacitat política de SOLER de dur a bon port els propòsits expressats. I el dubte principal no és sobre la sinceritat o l'abast de les propostes, ni molt menys sobre les resistències socials, si no respecte dels enemics interns en el PP, així com la manca d'aliats del President. De fet, quan parla d'aquest tema, sembla un OVNI en el seu propi partit. El que en pensa n AZNAR i les patums de Madrid és prou sabut, malgrat que les eleccions catalanes exigien un mínim de prudència. A nivell de Balears, el recel és més que justificat atès el terratrèmol que s'ha originat entre els sectors immobiliars, fins ara còmodament instal·lats en el PP (i a d'altres sucursals), que mouran França i Espanya (sobretot Espanya) per 'reorientar' el President i, si el cas fos arribat, posar-ne un altre. Hi ha molta crispació, un bon munt de pólvora i dues metxes que avancen inexorablement: l'exigència de responsabilitats polítiques als implicats en escàndols, que no són pocs, i les discrepàncies sobre el model de país, amb la llengua catalana en primer pla.

Per mostra un botó: el debat celebrat el passat 21 de novembre amb motiu d'una moció del grup nacionalista PSM sobre política lingüística, i, en concret, en el punt on es demanava que el Parlament Balear condemnés les declaracions i pràctiques secessionistes del President del Parlament del País Valencià, l'inefable GONZÀLEZ

LIZONDO, qui ha arribat a proposar, entre d'altres disbarats, que el Diari de Sessions es publiqui en tres versions: castellà-valencià-català. Indirectament, la moció qüestionava també la política lingüística del govern popular de ZAPLANA i de l'especialment bel·ligerant batlessa de València, RITA BARBERÀ. El PP d'un temps hagués despatxat un assumpte tan espinós de manera expedita i unànime: 'No ha lugar'. Però Soler es deu a les seves promeses i no pot permetre que el PP voti sistemàticament en contra de les propostes de normalització que presenti l'oposició, ja ho havia fet amb motiu de la Llei de la Funció Pública (amb una crisi important en el grup) i la seva credibilitat anava minvant. Aleshores, es proposa una solució de compromís, una transaccional, de caràcter més institucional, a favor de la unitat, eliminant les referències personals a LIZONDO, i remarquant la necessitat de la defensa de les 'modalitats' (el PP hi té una obsessió amb les 'modalitats'). L'acceptació de la transacció per part dels nacionalistes, amb la finalitat d'obtenir la unanimitat en un tema tan rellevant i delicat, va deixar descol·locats als diputats del PP, que s'han arribat a creure la imatge que ells han creat d'un PSM fanàtic i destraler. El daltabaix fou considerable, haguéssiu vist allà rotlades de diputats flastomant, honorables ofesos insinuant dimissions... Un pols parlamentari que ha deixat nafra.

Els pròxims mesos s'aniran aclarint moltes de les incògnites actuals. Una dada en serà decisiva: el resultat de les eleccions generals, no aquí, sino a l'Estat. El PP ja ens ha deixat meridianament clar que el parer de la societat balear no té la suficient rellevància com per modificar les seves postures sobre Balears. És Madrid qui lleva i posa Presidents.

Restarem a l'espera d'esdeveniments, tant de bo sien per a bé del nostre país.

Antoni Alorda i Vilarrubias.

EDUCAR DES DE LA FAMILIA: ASSUMIM EL REPTE?

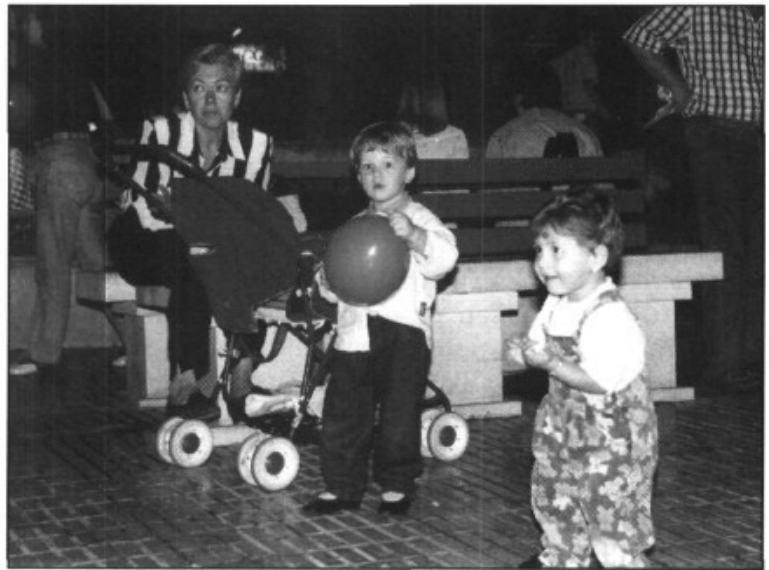
Fa un parell de setmanes parlava amb una mare sobre el baix rendiment escolar del seu fill i m'explicava ben convençuda que ella ja havia fet tot quan podia per ajudar-lo i que res no li havia donat resultat; que es declarava derrotada i que ja només podia confiar en que jo l'ajudàs i «fes alguna cosa» per motivar el seu fill i per animar-lo a estudiar.

Certament aquest tipus de situació que ara descriu no té res de novedós ni particular per tots aquells que treballam en l'àmbit de l'ensenyament. Malauradament és tracta d'una actitud habitual i potser cada cop més estesa però no per això justificable. El cas és que som molts els que no ens resignam a creure que no són possibles altres plantejaments educatius com els que més envant exposaré; per això aquest m'ha semblat un bon tema per promoure una reflexió que resulti sobretot profitosa i estimulant per a tots aquells que s'enfronten diàriament al repte d'educar i que desitgen fer-ho des d'una opció conscient i responsable.

Primerament, m'agradaria començar parlant dels pares que viuen massa ocupats; aquesta casta de pares necessita fer una cosa darrera l'altra per sentir-se satisfets i «realitzats»; dediquen la major part del seu temps a resoldre les dificultats que comporta el fet de dur-ne tantes en marxa per adonar-se'n, enmig de la decepció i el desànim, que els resultats obtinguts no guarden proporció amb l'esforç i l'energia invertits. Evidentment, el temps que dediquen als fills és pobre i superficial. Determinats aspectes de l'educació són considerats massa complexos per tractar-los des de l'àmbit familiar i per això deleguen les seves responsabilitats educatives a professionals especialistes amb el convenciment de trobar-se davant situacions que sobrepassen

les competències que tenen assignades en el tema.

Hi ha pares per altra part a qui els fills els vénen un poc grossos i són viscuts com a càrregues que limiten els propis moviments. Em refereixo ara als pares que es resisteixen a assumir que la criança dels fills comporta, sobretot quan són petits, canvis en els modes de vida als que un s'havia habituat i que cada etapa implica una sèrie de necessitats personals que demanen ser ateses el més eficaçment possible. Aquesta casta de pares evita

sovint assumir aquestes responsabilitats educatives i aviat s'habitua als serveis que subtilment adjudica a figures fonamentals en aquests casos com són les padrines d'un i altre costat. L'estratègia consisteix per tant a «col·locar» la criatura en qüestió i continuar creient en la fantasia de què això de tenir fills no vol dir sempre haver de renunciar a continuar fent el que es feia abans de tenir-los.

Per parlar de qualque exemple més d'aquesta fauna tan particular, anomenem ara els que confien en que la qualitat de l'educació que volen per als fills no es pot considerar deslliçada d'una oferta formativa el més variada i

extensa possible, complementària al treball escolar ordinari. Conseqüents amb aquest plantejament, s'afanyen per apuntar el pobre al·lotet a tota casta d'activitats extraescolars (classes de música, d'anglès, de natació, de judo, d'informàtica, de..., etc.), amb la ferma creença que aquesta és l'única forma d'assegurar-li una formació integral que, si hi ha sort, contribuirà a que el fill destaquï d'entre la multitud i arribi a ser «qualque cosa» important.

Aquests i altres plantejaments que podríem continuar comentant són els que conformen un tipus d'estil educatiu propi dels pares que prescindeixen del propi potencial educador que resulta obertament menyspreat, i que confien l'educació dels fills de forma exclusiva a recursos externs, moltes vegades estranys i deslligats del context dels afectats.

Moltes dificultats escolars (baix rendiment, atenció dispersa, desmotivació i apatia davant l'estudi, etc), i d'altres en l'àmbit emocional i afectiu (inseguretat, baixa resistència a la frustració, dificultat de relació amb els altres, consum abusiu de drogues, especialment de tabac i d'alcohol...) són algunes de les conseqüències que poden acabar provocant estratègies pedagògiques com les descrites. L'explicació d'aquests comportaments es troba sovint en els efectes que produeix un tipus de relació entre pares i fills distant i superficial, amb importants mancances afectives i deficients models educatius a imitar. La relació que s'estableix entre uns i altres es caracteritza per una permanent desconfiança i un sentiment de gran insatisfacció és experimentat per ambdues parts. Quan el potencial educador de la família és ignorat i no es desenvolupa en tota la seva dimensió, la formació de la personalitat dels fills resulta afectada i resta incompleta. L'aparició de dificultats com les esmentades és llavors quelcom habitual i freqüentment un fenomen inevitable.

Arribats a aquest punt, convidar a la reflexió sobre el tema esdevé segurament una proposta inaplaçable.

Certament la vida del nin està envoltada d'elements educadors que influeixen indiscutiblement sobre la seva formació com a persona. L'escola n'és un dels exemples més reconeguts; la proposta de l'actual Reforma del Sistema Educatiu de promoure una educació basada en els valors que reben més conside-

ració social és una mostra de l'esforç que fan les principals institucions socials per contribuir a la formació integral de la persona. Els mitjans de comunicació, sobretot la televisió, -tot i que a vegades resulta ben difícil identificar els elements educatius de determinades programacions-, exerceixen també una funció gens menyspreable en l'àmbit educatiu.

El sentit d'aquesta reflexió no pretén en absolut infravalorar aquestes contribucions; únicament cerca considerar-les com a elements complementaris, mai substituïts, del treball educatiu que pertoca desenvolupar als pares en el paper de protagonistes de la pel·lícula. Cal reivindicar aquest paper com a propi i intentar desenvolupar-lo positivament, gaudir de les satisfaccions que suposa sentir-se compromès i implicar-se en l'educació dels fills. Educar esdevé llavors un dret i un deure alhora i així és experimentat. Prendre consciència d'aquest fet permet als pares assumir aquesta responsabilitat lliurement i al temps experimentar el privilegi de contribuir amb infinites possibilitats a que els fills avancin en la recerca de la pròpia felicitat.

Victòria Picó i Aguiló

EL NOU AEROPORT DE MALLORA. UN AEROPORT PER AL 2.000

Fa uns quants dies vàrem anar a l'aeroport. Això evidentment no és cap novetat i manco cap mèrit. A mi en particular em suposa una servitud doncs els avions s'han convertit en part molt important de la meua vida.

Però aquesta vegada la nostra visita com a representants d'INCA REVISTA va ser a conseqüència de la convidada que la direcció de l'aeroport de Palma ens va fer als components de la premsa forana.

No vull entrar en la enfarfegosa lletania de xifres de passatgers, de nombres de vols, d'empleats, de metres cúbics i llargàries. Corro el risc de passarme o de no arribar en algun moment. Pels estudiosos de les mag-

nituds, tenim amb nosaltres un ampli dossier on tot això i més, està reflectit amb atapeïts informes i amb entenedors gràfics i dibuixos.

Voldria ser capaç de copsar tot el que d'humà te o hauria de tenir qualsevol aeroport d'aquests móns de Déu. Penso que en el que es construeix a la nostra illa, es dona molta importància al viatger com a persona, i es té una cura especial en què la seva estada dins llurs instal·lacions sigui en tot moment, agradable. D'estil cent per cent mediterrani, aquest edifici està destinat a ser un dels més emblemàtics i moderns d'Europa. Si l'exterior revesteix gran espectacularitat gràcies a una original pèrgola, el disseny interior està pensat per

a satisfer els visitants més exigents. Disposarà de restaurants, botigues de tota mena, petits bars de degustacions, zones ajardinades i un llarg passeig davall una impressionant estructura blanca d'alumini i vidre recoberta de plantes, que ja d'entrada, ajudarà a crear el clima relaxant que requereix tot tipus d'espera.

Els sempre lents i rutinaris tràmits d'arribada i de sortida seran altament pràctics i fàcils. S'ha prioritzat la seguretat i l'eficàcia. S'ha agilitzat la recollida d'equipatges. S'han aplicat les més noves tècniques en petits detalls i s'han cuidat al màxim, serveis tan necessaris com la incorporació de «fingers», de cintes transportadores per a passatgers a l'interior de les terminals i de rampes d'accés per a persones amb discapacitats.

Hi notareu una total absència de tubs, fils o instal·lacions de qualsevol mena. El quart pis, de manco alçària, conté quilòmetres de cables i altres artilugis perquè en cas d'avarria ningú hagi de sofrir la més mínima molèstia per a les tasques de reparació.

El passatger podrà gaudir en tot moment de la visió de l'illa fins i tot fent les gestions de facturació. Aquesta darrera operació per emprar termes aeronàutics podrà realitzar-se des de dins d'un jardí envoltats d'arbres i recollint, si cal, les últimes ullades de sol. L'ideal seria i creim que aquest és també un dels objectius de l'aeroport que davant tants avantatges, el viatger com a usufructuari és senti còmode i acollit just des de l'instant mateix de l'arribada, i s'endugui a la partida, la impressió de que el record de les vacances viscudes a Mallorca, s'estiren i l'acompanyen fins el mateix moment d'embarcar.

Especial menció mereix, la possible creació d'un parc de doscents mil metres quadrats (aniria en funció de la construcció d'un hotel a la mateixa terminal) i el compromís de l'Aeroport amb Fodesma per a la restauració dels 14 molins ubicats al seu terme, (els dos primers ja estan aconseguits). Recuperar aquest conjunt per integrar-lo de nou al peculiar paisatge de l'illa, és sinònim d'una sensibilitat que no sempre és present a l'hora d'elaborar grans projectes

Des d'aquestes pàgines INCA REVISTA felicita a tots els que d'una manera o altra estan treballant en aquesta magna empresa, i agraeix molt especialment als senyors Pedro Meaurio director de l'aeroport, Pere Nicolau, el seu arquitecte i Mateu Cladera, cap de redacció, l'oportunitat de conèixer i valorar una obra de la que ja ara mateix ens sentim orgullosos. Agraïm també el bon ambient i les atencions dispensades que aconseguiren que en tot moment ens sentíssim «com a casa».

Valdrà la pena retrobarnoshi d'ací a no gaire temps. Hi quedem idò emplaçats!

Nemo

**SUBSCRIU-TE
A
INCA
REVISTA**

SALVADOR TORRENS SEGUÍ, "CAN TORRENS"

L'home, des de fa milers d'anys, ha après a utilitzar matèries que aparentment inútils, a les seves mans, s'han convertit en objectes útils per a les seves necessitats quotidianes. Una d'aquestes matèries és el fang. A les coves de Mallorca s'han trobat moltes peces de fang des del període pretalaiòtic, 1300 anys a.C. A les Balears, en l'obra del fang, hi trobam influències dels fenicis, cartaginesos, grecs, romans i àrabs. Prime-rament el fang era modelat amb les mans fins a la invenció del torn, que suposà una profunda i definitiva revolució de la terrisseria.

En una relació d'artesans del període 1602-52 podem veure com a la nostra ciutat d'Inca hi havia 21 terrissaires amb les especialitats de gerrers, ollers i teulers. Inca tenia aleshores una població de només 3609 habitants. La pesta bubònica dels anys 1652-53, en la qual es produïren moltes morts (quasi un 50% de la població), féu disminuir el nombre de terrissaires, en quedaren només 12.

El passat dia 1 de desembre, acompanyats de na Mercè Puig i en Pere Quetglas que actuava de fotògraf, acudírem a la terrisseria de Can Torrens, ubicada al carrer des Torrent. Havíem previst l'entrevista amb un home, avui ja jubilat, però que coneixia l'ofici a la perfecció i és un vertader artesà del fang, així ho podeu veure al plat de la fotografia, modelat per les seves mans. L'amo en Salvador mos esperava. Asseguts entorn d'una taula-camilla, encetàrem la conversa.

Bé, l'amo en Salvador, quin any vàreu néixer?

L'amo en Salvador en el moment de la entrevista

Vaig néixer dia 8 de desembre de 1910. El dia de la Puríssima faré 85 anys.

Són molts anys, són bons de dur?

I fins aquí, sí. Ara que en dues ocasions he estat ben atropellat, si m'haguessis vist no n'hauries donat dos cèntims.

Recordau a quina casa vàreu néixer?

Vaig néixer a es carrer de Valella, a sa casa que tenia el número 54, a Can Torrens.

Quants de germans heu tengut?

Erem nou. Vuit germans mascles i una femella. Jo era es darrer. Ara ja només en quedam dos, jo i sa meva germana, que me guanya només de dos anys.

El vostre pare, ja treballava el fang?

Sí, ell ja feia de terrisser. Els deien més escudellers, ja que feien sobretot escudelles per posar-hi es menjar, més tard es feren plats. A son pare de mon pare, es meu padrí, jo no l'he conegut, però sé que tenien es forn i es negoci a es carrer des Call, encara hi ha sa casa, allà

era a ca's padrí. Mon pare, quan se va casar, de nuvi, va passar a es carrer Valella, allà hi vàrem néixer tots. Aquesta casa, segons mos contava mon pare, era de Can Monroig de sa Plaça. Un oncle meu també feia de terrisser i estava un poquet més lluny, veïnat de Cas Cego, ell i es meu pare s'ajudaven. Un dia decidiren anar a parlar amb l'amo en Bernat de Can Monroig per comprar-li sa casa, es posaren d'acord, la compraren i es meu pare es va quedar a sa casa.

Qui hi viu ara en aquesta casa?

Quan mon pare i ma mare varen morir, havien fet parts i aquesta casa va tocar a tres. A jo em va tocar terra. Com he dit érem nou, si només hagués estat jo tot sol, m'hauria quedat amb sa casa. Actualment, sa casa ja està molt renovada, és d'una neboda meva.

De petit, anàreu molt de temps a escola?

Sempre vaig ser molt carbassot, per dir-ho clar, no m'entrava sa lletra. A vegades ho dic a ets al.lots, a deu anys mon pare ja em feia potejar es fang, em posaren molt prest sa collera.

Fèiem unes coques grosses de fang. També em feien pastar es fang a es taulell, i perquè jo era alt i no em venia a pis em va posar un bigalot més alt i ja em venia bé. Després em va posar una roda davall es porxo i vaig començar a fer joguines de fang per als al.lots.

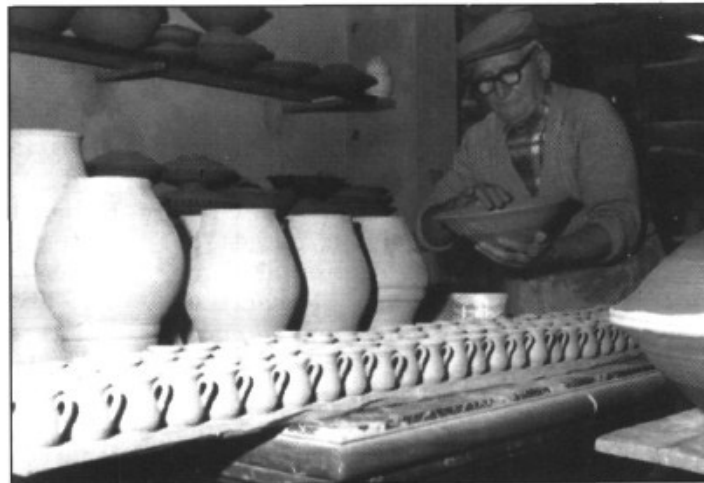
Així i tot, recordau qualque mestre o lloc on anàreu a escola?

Sí, a s'escola de Son Gual. Estava davant es bar "Las Tapas" des carrer Valella. Allà hi havia un mestre, hi vaig anar molt poc, sobretot es vespres, encara molts vespres fallava.

On féreu es servei militar?

Es servici no l'havia de fer, perquè mon pare em treia perquè era seixantí, però se va presentar es moviment i em feren milicià. Per cert que jo, en to de broma, deia: "perquè m'han de fer milicià, si jo no tenc malícia a ningú". Vaig estar a Lluc, Inca i Binissalem. De Binissalem, tren i "barco", a Vinaròs s'ha dit. No va arribar un any sa meva estada a sa península, però vaig trescar tot Espanya. Record que hi va haver amb noltros un militar d'Inca, D. Jeroni Riera, que jo vaig trobar a El Toro, un poble de la província de Zamora, a un campament que hi havia dins sa garriga. Quan hi arribàrem ens feren formar i passaren llista. Quan el vaig veure el vaig conèixer com a inquer però no li vaig dir res. Quan vàrem rompre files, ell es va acostar i digué: "que n'hi ha cap d'Inca?". Servidor li vaig dir jo. "Què em coneixes?". Sí,

vostè que no és fill de D. Antoni Riera?. "Sí, i tu d'on ets?". Jo som de Can Torrens, allà on fan plats. Ell em digué: "Que coneixes en Pep binissalemer de davant Can Cortí?". Si, li vaig dir, ells estan a un cap de cantó i noltros a s'altre. Després em digué: "Vine i xerrarem plegats apart". Així ho férem, apart dels altres em digué: "Feia temps que ja desitjava xerrar es mallorquí. Mira basti prou siguis d'Inca, si has menester res vine a mi, no

Un racó del taller de terrisseria.

vagis a ningú més". Aquest senyor passava molta pena per jo i sempre em demanava si necessitava doblers i es preocupava p'es meus problemes.

Bé. Tornem un poc enrera. Vos heu dit que fèieu joguines de fang quan només teníeu deu anys, però el vostre pare quins tipus d'objectes feia aleshores?

Llavonses era molt diferent d'ara. Ara toquen molts de fabiols, per dir-ho clar. Llavonses se feien plats grans, escudelles i tapadores per tapar ses olles. No fèiem greixoneres ni olles, perquè han de tenir una terra especial que hi ha a Pòrtol, allà és on es fan ses olles.

Quan tornàreu de la guerra, festejàveu, estàreu molt de temps a casar-vos?

En aquest tema hi va haver un poc de lio. Quan em vaig entregar a's servici jo ja festejava i mos escrivíem cartes. Sa meva al.lota vivia prop de ca nostra, un parell de cases més lluny. Però mu mare era una dona molt punyetera i sabia fer es comptes, era "batliu" i tots es batlius ho solen ser. Jo era es darrer de ca meva i vaig quedar tot sol, tots es meus germans i sa germana s'havien casat, i dúiem prop de cinc quarterades de terra i es negoci, jo aleshores només tenia setze anys. Colliem figues, fèiem figueral, sembràvem, segàvem i batíem blat, ordi i civada. Sé què és fer feina. Mort i cansat, en temps de batre, es dissabte i diumenge havíem de preparar es carro per anar a vendre.

On solíeu anar a vendre?

Es poble on anàvem i que estava més lluny era Vilafranca. Sempre em recordarà que, només tenia set anys, va ser es primer poble on vaig anar.

Bé. Ara hem perdut es fil, tornem al que ens explicàveu de la vostra al.lota?

Ah, sí. - l'amo en Salvador, fa una bona rialla - Mon pare no deia res, era un sac de pa, un sac de bondat, però mu mare no era igual. No va caure en gràcia sa meva al.lota. Jo me'n vaig donar compte i li vaig dir: Què passa no vos ha caigut en gràcia?. "No", va dir ella. Bé idò, a mi m'agrada, som jo qui m'he de casar amb ella, no sou voltros. Ells es pensaven que jo

em quedaria amb so negoci. Jo els vaig dir: hem de parlar clar, tenc vint-i-set anys, si voleu que continuï aquí com abans, jo hem vull casar. Mu mare ho va rebre malament i em digué. "Te n'aniràs amb ses mans damunt es cap". Mon pare no deia res. Jo els vaig fer moltes propostes, consentia que sa meva dona no fes feina allà, que m'ho donassin a mitges, cap d'aquests plats no anava bé a mu mare. Jo vaig dir en faré un altre de plat, cercaré feina i me n'aniré.

Un amic meu m'havia dit que en Tomeu "des Tiradors", de Can Amer, que estava a sa "Falange", al local de davant Es Crèdit, se cuidava de col·locar es que cercaven feina. Un vespre vaig anar a parlar amb ell. Li vaig explicar es meu problema, li vaig demanar ajuda i li vaig dir que estava disposat anar-me'n de ca meva. Tres dies després ja m'havia trobat feina a Can Piquero. Vaig anar a xerrar amb D. Pep i em digué que podia començar es dilluns següent. Ho vaig comunicar a mon pare i ma mare. A mon pare li varen caure ses llàgrimes, em va fer ses reflexions pertinents, però finalment va dir que havia de fer es meus comptes.

A Can Piquero fèieu de sabater, hi anàreu molt de temps?

No va arribar a dos anys. Hi anàvem tots dos, sa meva al.lota i jo. En aquests temps mos casàrem.

Com va ser que tornàreu a fer de terrisser?

En Garí, que a ca seva tenien una teulera, també feia feina a Can Piquero. Mos férem amics. Ell, junt amb un amic seu que havia fet feina a Cas Cego, havien pensat en posar un negoci i em convidaren a fer feina amb ells. Jo m'ho vaig

pensar. A Can Piquero guanyava onze pessetes cada dia, m'havien augmentat es sou ja que vaig començar amb sis pessetes i vint cèntims. Després els vaig dir que per fer feina amb ells volia dues pessetes més cada dia. L'amo en Jordi "Bajoquet", que era s'encarregat principal de Can Piquero, quan li vaig dir, degut a que jo ja manava tres màquines, me va oferir sis reals més cada dia (1,50 pta). Jo li vaig dir que havia donat paraula i que aquell era es meu ofici de sempre.

Per cert que me'n vaig penedir. Un des socis es va decantar i s'altre em digué si m'interessava sa seva part. En vaig parlar amb sa meva dona i ho acceptàrem. Després d'un any i mig vaig veure que a mitges no anava bé. A l'entretant l'amo d'aquí (la casa on som) va morir. Jo tenia bona amistat amb ells i sa viuda va pensar amb jo per passar-hi com a llogater. Mos entenguérem, venguérem a viure aquí (es meu fill Joan, que és es darrer dels tres fills que he tengut, anava de grapes), i ho vàrem tenir sis anys llogat. Abans, des que ens havíem casat, vivíem a's carrer Valella, unes vint passes lluny de ca mon pare. Després ho compràrem i hem anat fent-hi moltes millores.

Heu viscut el canvi i l'arribada de les màquines a la vostra feina?

Què n'he vist de canvis!. Aquí hi havia un forn de llenya. Normalment els objectes estaven una vintena d'hores a's forn. Tots es canvis varen ser ben arribats perquè milloraven sa nostra feina i sa nostra producció.

Heu conegut molt de terrissaires de la vostra època a Inca?

Jo n'he conegut nou que te

nomenaré, encara me'n record. El tio, un germà de mon pare, veïnat de Cas Cego; Cas Cego; mon pare; l'amo en Planes des carrer de Son Net; Ca s'Aleix, veïnat de Can Piritis; Can Piritis; un altre, a's carrer des Pouet, que també li deien Can Piritis; Can Camella; i aquí, Can Torrens. També hi havia es teulers, un a's carrer de Sant Francesc, que li deien l'amo en Pelut, altres eren son pare d'en Company i també Can Regalat. A's carrer des Call hi havia una casa, que també li deien Ca l'amo en Pelut, que feien gerres i teules.

Ens agradaria que, breument, ens contàssiu tot el procés del fang.

Primer havíem d'anar a cavar sa terra amb s'aixada. Havia de ser una terra no conreada, per això anàvem dins ses esclètxes, terra verge. La recollíem, la porgàvem i fèiem es fang. Després esteníem es fang en terra damunt un trispol de cendrada perquè no s'aferràs en terra. Després en fèiem tallades i l'aferràvem a sa paret perquè es posàs a punt de fabricar, seguidament la potajàvem, l'abeuràvem i fèiem es pastons. Finalment ja cap a sa roda i a fer ses diferents peces. Ens servíem des torn però sempre modelat per ses nostres mans.

Intervé na Mercè i demana a l'amo en Salvador sobre l'origen del lloc Es Terrés. L'amo en Salvador diu:

Des Terrés en treien s'argila per fer teules, gerres i també n'empraven per mesclar amb es fang per lligar. Mon pare sempre contava que ell hi anava molt a cercar argila i a vegades hi havia més de vint carros a carregar.

Recordau, quan anàveu a ven-

Orgullós d'un treball ben enllestit.

dre pels pobles, quin guany teníeu en un dia normal de venda?

Sa temporada de ses matances era quan podíem guanyar un duro perquè es compraven plats grossos, escudelles i plats més petits. Després minvava fort sa venda. Jo me n'anava a Vilafranca amb so carro, a vegades deixava mon pare a Sant Joan, passàvem tota sa nit dins es carro. Llavonnes, en dur desset o devuit pessetes ja estàvem satisfets. Teniu en compte que es plats normals els veníem a peça de quatre, es més grossets valien un velló i es mes grossos es venien per dos reals. També veníem tapadores (cobertores) per a ses olles, que ara no se'n fan, giradores per girar ses truites (en feim qualcuna).

Quan deixàreu d'anar pels pobles?

Més o manco ho deixàrem quan ja érem aquí. Teníem un parell de clients que venien a cercar ets encàrrecs aquí.

Heu fet encàrrecs per fora de

Mallorca?

Sí. Hem fet encàrrecs per a Eivissa. Ja mon pare cada any feia una fornada per enviar a Ciutadella. Noltros també, estant ja aquí fa uns anys, vàrem servir encàrrecs a Anglaterra. Això ens duia massa feina, teníem clients a Palma, Sóller, Felanitx i era molt més còmode que venguessin aquí a cercar-ho.

Avui en dia com es fa tot el procés del fang?

Ara començam perquè mos duen es fang fet, mos duen unes barres dins plàstic i poden estar molt de temps si no l'empram. Noltros el treballam amb les mans al torn, ho posam al forn que és elèc-

tric i més ràpid. Sa feina és molt més còmoda i néta. El que dur més feina és es vernís i pintar, si sa peça té dos colors, s'ha de posar dos cops a's forn.

Teniu ja 85 anys, conta-mos un poc alguns dels canvis que heu vist a Inca?

Record que a's teatre d'Inca he anat a funcions, a dalt de tot, a "es galliner", per una peça de quatre. Si sa pel·lícula no agradava, tothom ho manifestava amb sa seva protesta pegant en terra, que era de fusta, i aixecàvem un fort soroll. Es cine era mut i s'acompanyava per un aficionat que tocava es piano. També es feia molt més festa i trui en temps de matances i es darrers dies. Es feien balls de carrer i fresses.

Bé, l'amo en Salvador, ens agradaria sentir la vostra opinió, la d'un home major, sobre el jovent d'avui?

Jo faig sermons i crec que és igual que fer retxes dins s'aigua.

Però què he de fer? Mon pare, que era un home que no sortia molt, no anava p'es cafès, em deia: "Salvador, sempre que vagis a un lloc hi has de poder tornar". Ho he recordat molt el que em digué es meu pare. Es jovent d'avui a vegades em fa molta ràbia perquè no estimen res.

Com passau un dia normal?

No surt molt. Degut a que sa meva nora fa feina aquí solc anar a comprar es pa a's Forn Nou. Es dia que m'agrada més és es dijous. Aquest dia mos veim amb un amic meu, mos esperam. Feim després una volta per ses verdures, voltam p'es costat de l'església, quan estam cansats mos asseim i prenim un cafè que pagam un dijous perhom.

Deixam aquest home, ple de saviesa i amb el cos amarat pel seu treball. Hem reviscut un vell ofici artesanal. Hem recorregut el passat de la nostra ciutat. Abans de partir en Pere Quetglas fa un seguit de fotografies amb el protagonista i el seu lloc de treball.

Jaume Gual i Móra

INCA, ANYS ENRERA...

Seguint amb el que publicarem al número 35 extret de la revista mensual Ca-Nostra de Mestre Miquel Durant, referit als esdeveniments que es produïren quan la mort de Na Margalida de Costitx, en el present número d'INCA REVISTA recordarem altres fets i notícies curioses, que d'alguna manera ens mostren la vida de la nostra ciutat anys enrera.

Cronicó d'Inca, any 1919

Gener

Dia 1. *El moviment de població de l'any 1918, segons el registre parroquial, publicat d'alt la trona, fou el següent: Naixements, 228. Morts grossos, 110, morts de pàrvuls 87. Ganàncies 31. No hi ha molta diferència entre els infants i les persones adultes, només 23 més.*

Dia 2. *S'acaba la vaga de sabaters que ha durat tres setmanes; s'és augmentat als treballadors el 10 i el 15% sobre el jornal que guanyaven abans. El patrons no han volgut cedir a l'hora manco de feina per dieta que sollicitaven els treballadors.*

Dia 20. *Sant Sebastià. A les fàbriques d'aquesta població no es treballa com es feia en anys anteriors. Després de l'ofici es canta un Tedèum de gràcies per haver-nos lliurat (el sant) als inquers dels horrors de mort de la grip. És estrany que no hi hagués les autoritats. L'any 1919 és conegut com a l'any de la grip, es veu que ja feia matx a principi d'any.*

Dia 30. *Mor a Costitx una santa al.lota, pobre i sens nom, que per la seva virtut cristiana i clarividència que tenia de les coses espirituals, ha merescut que el poble mallorquí l'haja acollida amb veneració i amor. Es tracta de Na Margalida de Costitx.*

Febrer

Dia 1. *Es presenten a la Caixa de Reclutament d'Inca uns 700 moços. Los donen permís fins dia 7, que es fa la triadella, quedant-ne uns 500 a la guarnició d'Inca. La caserna d'Inca acollia molts soldats, ja que als 500 cal sumar-hi els que no eren d'aquella lleva, els feterans.*

Dia 12. *D. Bartomeu Payeras renuncia a la vara per motius d'ocupacions. El Consistori elegix Batle per tercera vegada durant el bienni muni-*

cipal. Recau l'elecció en D. Miquel Amengual, advocat i maurista independent (tots els mauristes d'Inca són bastant independents). Tres batles en dos anys i no en sabem de l'existència de mocions de censures, segur que n'hi havia d'encobertes.

El mateix dia: Es destitueix D. Antoni Barceló cap de policia i es nomenat D. Josep Gelabert, (a) Piquero.

Dia 13. *El bessó que aquestes darreres setmanes havia pujat fins a 31 duro el quintà, avui no té preu ni n'han feta cap barrina. 31 duros són 155 pta. i un quintar són 100 kg., és a dir, un quilo de bessó valia 1 pta. i 55 cèntims.*

Dia 16. *Anit hi ha hagudes guinevetades i n'hi ha un de mal ferit. Qüestió de joc! Com és que no volen o no poden aturar-los mai? Ala, sr. Batle, aquí té camp per lluir-se, si vol decantar immoralitats. El joc estava molt arrelat a Inca i als pobles de tota la comarca.*

Dia 25. *A la sessió de l'ajuntament hi ha força renou per qüestió d'una estufa (sembla que es tractava d'un robatori), que es estada denunciada al tribunal de la Justícia. El sr. Batle diu que ha obert una informació en què es demostra que l'estufa no ha estat sostreta. Alguns regidors, que fan ús de la paraula, no són del mateix sentir. El públic, que és nombrós demana la dimissió del batle.*

El renou començat a la sala de sessions passa a la plaça Major, on s'acaramulla la gent. Surt el coronel, amb la poca força que disposa. Diu a les turbes que es retirin i ho logra fent tancar totes les cases i establiment del centre de la població. Així mateix es tirà una pedrada als fanals de la Sala, algunes a ca's batle, i moltes a la casa vivenda de D. Domingo Alzina, Diputat provincial, espenyant persianes i vidres. La intervenció de la tropa fa espargir l'alsurament dels amotinadors. El cronista protesta per tals desordres. Pareix que l'estufa va ser la gota que féu vessar el tassó. Els problemes a l'ajuntament eren grossos i desembocaren amb un altre canvi de batle el dia 15 de març. Pel que es veu aquests problemes tenien fort ressò en les masses de la població.

Març

Dia 6. *Per la sessió de l'ajuntament anit s'han preses precaucions i la Guàrdia Civil s'és con-*

centrada a Inca. A la sala d'actes hi ha tanta gent que no s'hi entenen i es Batle es veu obligat a aixecar la sessió, poc temps després d'haver començat. La tensió va en augment, es produiran els fets del dia 13 de març, que descrivim més avall, i arribarem al canvi de batle el dia 15.

Dia 15. En sessió extraordinària presenta la dimissió de batle D. Miquel Amengual, i acceptada pel consistori, és elegit per unanimitat per ocupar el càrrec D. Pere Ferrer, Tinent Coronel retirat.

Després d'ocupar la presidència el Sr. Ferrer manifesta que entra deslligat completament de tot cap i partit polític i que tot el seu afany serà encausar l'administració. És el quart batle del bienni municipal, en dos anys, quatre batles.

Saqueigs i aldarulls el dijous dia 13 de març de 1919

Així descriu els fets el cronista:

De bon matí es reparteixen unes fulles amb les noves taxes i es veu el nostre mercat ben buit de verdures i patates. Devers les vuit una placera i uns obrers disputen sobre la taxes. Del trast d'aquesta parteix una taronja i fer un obrer. Això va ser el motiu, com podria haver estat un altre qualsevol, per començar el saqueig a la plaça d'abastos. Queda amb 10 minuts neta de totes les parades verdureres.

Els amos de les taules de la carnegeria, veient la cosa mal parada, arraconen la carn a excepció de dos que tallen a taxa sense que ningú els digui res.

Els venedors de peix un se posa a taxa i s'altre no, el qual es saquejat per la multitud, mentre que el primer segueix pesant sense que ningú el molesti.

Un estol d'obrers acudí a cal sr. Batle acuant-li que ells sabien depòsits de patates. Aquest los donà ordre per anar a cercar les patates acompanyats de la policia. Allà on en trobaren més va ser a ca l'amo en Miquel Alorda (a) Corritx, que per cert en part estaven destinades a la tropa, perquè proveeix el Corté, i altres eren per llavor. S'emportaren de Can Corritx per un milenar de pessetes. Ara qui les haurà de perdre si anaren amb el permís del sr. Batle?.

Les patates, en carratonets i civeres foren portades a la Sala en bona intenció per part de molts d'obrers de reconeguda honradesa. Al arribar a la casa de la vila la trobaren tancada... Amb

això comencen a prendre i escampar patates per aquí i per allà, mentre arribava el secretari D. Josep Siquier que, pujant a un carretó, diu a la gent que no tudin les patates, que totes es vendran a preu de taxa; però no valgué l'avís, per poc el tomaren a baix.

Poc temps després un estol de bergantells envestiren els vagons del carril (el tren)... al tercer vagó forçaren les tancadures i el trobaren ple de farina. Llavors començà com una processó d'homes, dones, al.lots i nines que anaven i venien amb sacs, senalles, paneres, carratonets, carregant cada un el que podia, lo mateix que si fos estat un jubileu, en mig de la millor tranquil.litat material. Quaranta foren les saques saquejades que valen 2820 ptes., essent del comerciant i regidor de l'ajuntament D. Rafel Ferrer (a) Petxorra.

Quan la Guàrdia Civil sortí, per ordre del Jutge, ja trobaren cala buida, ja s'havien consumat els tres saqueigs: de verdures, de patates i de farina.

Enmig d'això hi hagué notes hermoses d'honradesa. Bastantes famílies no deixaren entrar a ca-seva sos fills amb els queviures robats, altres ordenaren totd'una la seva restitució, i no en faltaren que les posaren ses costelles de pla.

Horabaixa arribà a Inca força de Guàrdia Civil que començà a registrar les cases acuades de tenir farina saquejada, continuant tota la nit i part del divendres amb aquesta feina ingrata i recollint la que trobaren, encara que tenguessin llevat posat per a pastar-la.

Conta també el cronista que el divendres, dia 16, a la parròquia, després de la funció quaresmal de la tarda, hi hagué un acte de protesta i reparació davant de la venerable figura del Sant Crist pels saqueigs del dijous. Milers de persones pujaren al camarí a besar els peus de l'antiga imatge mentre el poble en massa i en veu plena cantava el "perdó, perdó, oh Déu meu perdó..."

CA NOSTRA, època segona, núm. 1 i 2 (febrer i març de 1919)

NOVA JOVENTUT, UNA PUBLICACIÓ HUMIL QUE NASQUÉ FA 25 ANYS.

Nova joventut INCA

teníem com a nostra, però no va servir de res. El més important era el centralisme i els doblers, a Palma podien agafar-ne més que a Inca. Els sentiments no comptaven per res.

Temps enrera, al desembre de 1961, va deixar de sortir al carrer una publicació entranyable com era "Ciudad", que per espai de deu anys havia sortit al carrer, noms com: Juan M^o Palma, Pedro Ferriol, Gaspar Sabater, Blanca, etc. eren entranyables per a molts inquers. Després de la desaparició de l'emissora i el setmanari "Ciudad", Inca havia quedat ben orfe. Pareixia que el que veritablement interessava era la feina i els diners, no la cultura, la informació i la llengua.

NOVA JOVENTUT va omplir un buit cultural durant quatre anys a Inca.

Al llarg de més de 100 anys Inca ha tengut premsa escrita, des de la Revista d'Inca del ja llunyà 1883, ha plogut com vulgarment es diu. Si bé és cert que no de forma continuada i de molts diferents noms, no com Felanitx o Lluçmajor que sempre han tengut el mateix nom.

L'any 1970 Inca no tenia cap mitjà de comunicació. Feia poc que la "Radio del Movimiento" havia deixat Sa Quartera per emigrar cap a Palma en un afany centralista. També feren el mateix amb l'emissora de Felanitx. Els inquers amb les subscripcions populars, socis, donatius havien ajudat i molt l'entranyable emissora inquera, ja que la

Ara fa poc que es compliren les noces d'argent de la publicació d'una revista modesta, senzilla, però que al llarg de quatre anys, quaranta números, va sortir al carrer "NOVA JOVENTUT". A l'ombra de la parròquia de Santa Maria la Major i ben animats per Mn. Joan Lliteras, rector i el jove vicari manacorí, Mn. Joan Perelló, qui havia arribat just sortit del seminari. El Centre Parroquial era el lloc de trobada de les reunions i la preparació de la revista en uns anys que no era fàcil ni gens agradable fer reunions el vespre, ja que sempre hi havia gent que demanava què es feia i què pretenien els joves implicats amb una revista de "capellans". Un bon grapat de joves il·lusionats a pesar de les crítiques i qualque estirada d'orelles, varen començar a caminar, amb ganes, sense experiència però amb molta il·lusió. Començava una època ben interessant per la nostra ciutat d'Inca.

La revista es feia ciclostilada al principi, després milloraria la seva impressió i també el seu contingut de forma considerable.

Al redòs de la revista també es feren altres activitats com el recital de la famosa Maria del Mar Bonet, la creació de la Creu Roja de la Joventut, recitals de la nova cançó...

Els directors d'aquesta humil publicació foren: en Miquel Font i Perelló, en Rafel Reus i Moyá i el que subscriu aquestes retxes. La publicació va sortir des del mes d'octubre de l'any 1970 fins al mes d'abril de 1974, poc temps abans de sortir la publicació inquera de més durada, el "DIJOURS", que fins ara està al carrer i esperem que per a molts anys.

NOVA JOVENTUT combinava el castellà amb el català i donava cabuda a seccions de poesia, llengua, literatura, contarelles, actualitat. Cal dir que aleshores no era gens fàcil escriure en català, no com ara.

D'aquesta jove i senzill publicació vaig aprendre a estimar la nostra cultura, la tradició i tot el que feia referència a Inca. Record, com si fos ara, les excursions juvenils de l'època, les bones contarelles d'en Jaume Alorda, oncle d'en Toni Alorda, regidor i diputat, com vàrem riure amb "Sa Tussa, Sa madona grassa, els bous a mi no em fan por..."

NOVA JOVENTUT va servir per animar a joves escriptors de l'època a seguir millorant l'estil i persones com en Lluís Maicas, Gabriel Pieras Salom, Pere Rayó, Andreu Quetglas, Mn. Santiago Cortés, col.laboradors habituals de la revista, han anat publicant llibres damunt Inca i l'esport inquer i també sobre les tradicions, literatura, etc.

Quan el poeta i bon mestre de periodistes inquers, Miquel Duran, era desconegut, la revista donà a conèixer durant un seguit de números l'home, el polític, el periodista i el poeta. Un home que va dedicar la seva vida a Inca i als inquers en el terreny cultural i social.

Encara record amb il.lusió i com si fos ahir, malgrat hagin passat 25 anys i tots som més vells, seccions com: "sempre passen coses" de Mn. Joan Perelló, "Gloses" de Bartomeu Coll, "Archivero" de Mn. Joan Coli, "Desde mi punto de vista" de Mn. Cortés, "Nosotros, juventud de hoy" de Gabriel Pieras Salom, "Esports" de Andrés Quetglas, música, etc. Al llarg de les seves planes varen col.laborar na Maruja Ferrer, n'Aina Llobera, en Jaume Soler Capó, en Rafel Horrach, en Joan Miquel Lladó, n'Anselm Ferratjans i altres.

Les portades varen tenir una sèrie de pintors. El primer any cada número tenia una portada diferent. Entre d'altres recordam en Francesc López Guiriguat, pintor català que havia fet el servei militar a Inca, el jover pintor inquer en Pere Gelabert i el pintor, ja consagrat, Antoni Rovira, a la darrera època.

Han passat 25 anys i pareix que era ahir. Seria convenient que des de l'ajuntament, o des d'altres entitats es fes una exposició a qualche acte per recordar la gent i la publicació que va fer molt per Inca en uns moments no gens fàcils.

Són moltes les persones, les publicacions que al llarg dels anys han fet i seguiran fent la nostra Inca i la seva cultura. NOVA JOVENTUT és una més de la llarga taringa.

Recordant aquests 25 anys, pretenim mirar cap endavant no cap enrera, queda molt per fer per Inca i la seva cultura. Hi estau d'acord?.

Guillem Coll i Morro.

DITADA DE MEL I ESPERÓ

Amb un doble títol, DITADA DE MEL i ESPERÓ, encetam en aquest número una nova secció que pretén ésser, ensems, divertida i punyent i que alhora vetlli una mica pel fet cultural que ens es comú als habitants de la nostra ciutat i per extensió als de la nostra comunitat. Estarem atents als fets i als protagonistes més destacats, uns per a afalagar-los en les seves accions envers la llengua, la cultura... i es reflectiran a les DITADES DE MEL, repartides, suposam a balquena; com també estem segurs que tindrem sobrats motius per clavar senallades d'esperons a dojo a tots aquells que en acció i paraula es destaquin per atacar la nostra cultura. Amb l'ESPERÓ -definit per Borja Moll com la «eminència ossosa que es forma a la part posterior dels tarsos de certes aus, especialment els galls, i que els serveixen d'arma defensiva- sols pretenen encarrilar, com ja ho pretenia Ramon Llull, «Bèstia dura e pererosa ha menester... esperons o agulló abquè hom la punya per tal que vaja tost.» Així que ja ho sabeu, vius com a calius, i per a mostra un raïm.

DITADA DE MEL

Les mereixen, cullerades, camionades de dolça mel per al JOVE GRUP DE TEATRE de la Casa que, dirigits per Joan Lacomba, tan bé ho feren amb la representació de «ESPERAREM» de Henry Miller, el Mercantil era ple a vessar i no hi pogueren ésser tots els que haurien volgut anar-hi.

I per no deixar el món de les bambolines, fer arribar una ditadeta de mel a la REGIDORA DE CULTURA per l'anunci sobre l'existència d'un projecte per a portar a terme una vella aspiració del món cultural inquer, la materialització d'un teatre estable per a la ciutat. Esperem que prest les paraules siguin realitats.

Una tercera, i per no sortir d'Inca, de la més bona, sucada amb el pa de l'èxit, per al nostre famós atleta MATEU CAÑELLAS, que acaba de fitxar per un dels clubs d'atletisme més prestigiosos d'Europa, el Larios. Li desitgem èxit en la fita d'aconseguir una platja per a «Atlanta 96».

També a ell li deixarem tastar la nostra saborosa mel, aquesta va pel batlle d'Inca, PERE ROTGER, per encapçalat una iniciativa entre els batlles peperos d'adhesió a la política lingüística del president Soler; per haver normalitzat d'una vegada el seu nom i allunyar-nos de confusions a l'hora de dirigir-nos a ell, ja era hora senyor Pere, i per la rectificació feta pública a les pàgines de l'ESTEL i reconèixer que durant l'època d'oposició es va equivocar en votar contra el Reglament de Normalització Lingüística de l'Ajuntament impulsat pel regidor del PSM Antoni Alorda.

Ja per acabar, no una cullerada, ni una ditada, ni una camionada, ara que està tan de moda un vaixell de mel per a la nostra màxima institució, el PARLAMENT BALEAR, el qual va manifestar-se per unanimitat a favor de la unitat de la llengua catalana i instava els parlaments de Catalunya i el País Valencià a manifestar-se de la mateixa manera i en contra de polítiques secessionistes fonamentalistes propugnades pels enemics de la nostra cultura.

ESPERÓ

Als PRESENTADORS DE LA DESFILADA de la primera fira els hi senyaré les anques amb els esperons d'un gall de brega, per la poca vergonya en no presentar l'acte en la nostra llengua, diuen que el mateix president Soler va haver d'intervenir perquè no repetissin a la segona fira el mal paper de la primera.

Amb aquesta ja van quatre les mencions que en feim del teatre però és que tampoc té nom, i per això els esperonejam, als de la MAJORIA MUNICIPAL. Mira que fer coincidir un ple extraordinari amb la representació al teatre Principal de l'obra de «Poca conya», i és que hi ha més dies que llonganisses i els regidors van deixar passar una altra ocasió per a beure un poc de cultura.

I aquest sac ple d'esperons al grup de VEÏNS DE LA PLATJA DE MURO per retornar els rebuts de les contribucions per estar redactats en català a l'Ajuntament. Què no s'han adonat que viuen i mengen cada dia a Mallorca?, una terra que els hi ha donat feina i a la qual deuen un mínim de respecte.

I la penúltima esperonejada per aquell A QUI LI TOQUI dins la majoria de govern de l'Ajuntament, per la manca de sensibilització palesa aquests últims dies davant una manifestació popular com és la recuperació dels foguerons a Inca. Enguany han fet pena.

Per cert, senyora REGIDORA DE CULTURA, trob a faltar el piano del Casal de Cultura. Tenia entès que l'Arpa l'utilitzava als assajos i que n'estan queixosos de la vostra actuació en haver-lo fet desaparèixer d'on era fins ara. Significa això que no podem gaudir de les actuacions musicals que allà s'hi venien realitzant? Si és així, li haurem de guardar un altre esperó.

(P.S. Sap que em va agradar molt la caracterització que de vostè va fer-ne un dels membres del grup de teatre Poca Conya, el dia de la seva presentació a la premsa? A la foto del BALEARES hi apareixien els tres i qualsevol diria que el còmic d'enmig és vostè, però això no pot ser, no. Vostè no voldria només sortir a la foto i després, a la nit, no comparèixer pel teatre per aplaudir la bona actuació del grup. Feria lleig, no troba?).

Jaume Nicolau "Rei" (Cap inquer de la revolta forana de 1450)

ESPERAREM...

O EL NÉIXER DEL GRUP DE TEATRE DELS JOVES DE L'OCB-INCA

El passat dia 29 d'octubre, dia memorable per la petita història del teatre inquer, a les 21 h, la conjunció de dos elements donaren com a resultat una perfecta posada en escena de l'obra de creació col·lectiva Esperarem.

Un dels elements era un grup de joves de l'OCB-Inca, amants del teatre, alguns d'ells amb experiència al teatre escolar. Durant l'any passat havien intentat formar un grup i posar en escena una obra. Hi dedicaren tantes hores com energies disposaren, però el projecte no va quallar. Però, no caigueren en el desànim i, per intervenció d'una fada, es trobaren amb el segon element.

El segon element és Joan Lacomba, Pintor, Professor de Plàstica i dibuix de l'IES Berenguer d'Anoia, premi Francesc de B. Moll 1995 per la seva tasca de normalització lingüística dins del món del teatre; premi Emili Darder 1995, per la seva dilatada tasca al món del teatre al llarg dels darrers quinze anys (alguna vegada els premis fan justícia).

La representació es realitzà a l'antic cine Mercantil (fent les funcions de teatre) i fou presentada per Joan Lacomba com a un exercici d'estil, on cada actor havia de desenvolupar d'una forma lliure i creativa un paràgraf de l'escriptor nord-americà Henry Miller.

Els catorze actors recrearen de forma individual, en petit o en gran grup, el mateix text. El que d'entrada semblava que havia de ser un curiós exercici, fou convertit amb una obra genial per

part dels protagonistes, gràcies a la tasca i a la màgia del conductor del grup, en Joan.

Encara que la proposta de guió fora trivial, l'excel·lent representació dels diferents intèrprets, aconseguiren submergir a l'espectador dins cada una de les situacions creades, a partir d'una posada en escena adient per a cada lectura (drama al més pur estil, comèdia, teatre costumista, mim,...). Ho palesava la catarsi que es produïa entre públic i actors en els moments més tensos o les rialles quan es veien reflectits al personatge de l'escenari.

En conclusió, amb ESPERAREM... poguérem assistir a una interessantíssima representació teatral. Cal felicitar la interpretació de tots i cada un dels actors, encara que n'hi pugui haver tres o quatre que sobresurten del conjunt. Cal reconèixer el gran saber fer de Joan Lacomba fent aflorar la creativitat a cada un dels protagonistes.

Prova de l'impacte que ocasionaren el nou-nat grup és que ja han rebut propostes per representar la mateixa obra a diversos indrets de Mallorca i, fins i tot, a Ciutadella.

Per acabar, ens alegrem molt que el grup hagi decidit dur a terme un segon muntatge, que ja han començant a preparar. Una altre prova que es preparen a llarg termini és que ja han decidit posar-li nom al grup: Brut, com el bon cava.

S'escarabat coix

ACTIVITATS DE L'OCB D'INCA

Festa de Ses Llanternes

Components de la "Poca conya"

IX Encontre de delegacions i revistes de l'OCB.

Octubre

- Dia 6 Festa de ses llanternes.
- Dia 16 Sopar a la possessió de Font Seca amb motiu del X aniversari de l'arribada de TV3 a Balears.
- Dia 26 Assemblea ordinària i presentació del Taller de Teatre de l'OCB d'Inca dirigit per Joan Lacomba.
- Dia 29 Segona fira. Actuació del Taller de teatre de l'OCB amb l'exercici d'estil «Esperarem..»

Novembre

- Dia 2 Comença el Curs de punt mallorquí al nostre local amb n'Antònia Amengual com a professora.
- Dia 8 Petita festa d'agraïment al nostre grup teatral.
- Dia 9 Comencem a treballar per la candidatura d'en Joan Lacomba als premis «31 de Desembre».
- Dia 11 Visita de la premsa forana a les noves instal·lacions de l'aeroport.
- Dia 14 Recepció al nostre local als tres components de la Companyia «Poca Conya» (teatre).
- Dia 18 Visita de les alumnes del curs de punt mallorquí a l'exposició de brodats a l'Escorxador de Palma.
- Dia 28 Primera tertúlia al Siurell amb el dibuixant Francesc Capdevila «MAX».

Desembre

- Dia 2 IX Encontre de Delegacions i revistes de l'OCB a Inca.
- Dia 15 Nit de la Cultura. Lliurament dels premis «32 de Desembre». Hem aconseguit l'Emili Darder per en Joan Lacomba.
- Dia 22 Presentació de la nova etapa d' INCA REVISTA.
- Dia 24 Nit de Nadal. A la sortida de matines, xocolatada al SIURELL.
- Dia 30 Acte a la plaça de la Vila amb motiu de la Festa de l'Estendard.

Tertúlia amb Francesc Capdevila "MAX"

COL·LOQUI LLUNY DEL RENOU

Amb aquest encapçalament va començar la primera tertúlia del curs 9596 al Siurell. El renou que més molesta a en Francesc Capdevila, dibuixant il·lustrador i guionista, conegut artísticament com a MAX, no és precisament el normal que solem sentir al carrer o a les discoteques, sinó el que ens bombardeja a diari des dels distints mitjans de comunicació i que fa que un necessiti urgentment desconectar i cercar el propi silenci per reafirmar interiorment els criteris personals.

Ens va sorprendre la filosofia d'aquest jove i alhora ja consagrat dibuixant, que ha optat per defugir el camp merament comercial i dir amb el seu art allò que vol, sent i en té ganes que no és precisament el que més ven. Els seus dibuixos, de caire reivindicatiu, denuncien l'egoisme d'una societat insolidària i poc capacitada per a resoldre amb fets els mals que l'assetgen. Ens deia que no sap fins a quin punt aquest crit contra la intolerància pot o no incidir en l'ànim del lector. El que si és cert és que no et deixen indiferents, i això com a mínim convida ja a una posterior reflexió.

Acostuma a treballar en horari «d'oficina» encara que no sempre la inspiració acudeix. Procura viatjar i conèixer món, com la millor manera d'apren-

dre i valora molt positivament qualsevol intent que contribueixi a tornar al planeta, el color que li pertoca.

De la seva obra, citarem: DIAGRAMAS I FASCINACION de l'any 1987, que és recull d'esborranys inèdits editats en col·laboració amb el dibuixant mallorquí Pere Joan. Treballs més recents són: ORFICAS, editat per la Fundació Luís Cernuda de Sevilla, DIBUJOS RAROS de l'editorial Midons de València i COMO PERROS, àlbum recopilatiu editat per la Cúpula.

Ha exposat a Amsterdam, a Oporto i recentment al Casal Balaguer de Palma.

És l'editor número 1 de la revista NOSOTROS SOMOS LOS MUERTOS on hi col·laboren dibuixants de diverses nacionalitats que ell ha escollit perquè l'acompanyin en aquesta aventura i té acabada una de les portades del mes de desembre pel setmanari nordamericà NEW YORKER en el que hi han deixat l'empremta, els millors dibuixants del món.

La tertúlia, de caire intimista, va acabar a l'hora habitual. Els més joves la van allargar fins a les dues de la matinada. Uns i altres però ens vàrem quedar amb la impressió de què darrera la timidesa confesada d'en MAX s'hi amaga la inquietud d'un poeta compromès amb els problemes del nostre temps, i per tant amb moltes cose encara per a dir i per aportar.

Mre Mercè Puig i Viñeta

De tots és sabut que els ases no llegeixen, però si ho fessin segur que a casa seva tindrien les novetats que aquí us anirem presentant. Aquesta vol ser una incitació a la lectura, un tast pel goig de passar una estona entretinguda i conèixer altres móns, altres realitats que no per ser inventades són menys reals.

MALSON BLANC

Autor: D. R. Herrero
Editorial: Germania

Acabaven d'arribar des del País Valencià, eren tres novetats editorials i amb elles s'iniciava la col·lecció REGATA DE CUL, que la jove editorial «GERMANIA» d'Alzira treia a llum.

Era l'octubre del 94 i a primer cop d'ull podia semblar que «GERMANIA» seguia les passes d'altres editorials catalanes que ja abans havien tret col·leccions de característiques semblants amb més o menys èxit. Però aquest cop hi havia una diferència amb la resta, «GERMANIA» feia un envit clar per autors joves del país, alguns dels quals ja tenien algun llibre al mercat, com és el cas de Manel Alonso amb «La maledicció del silenci» o Jordi Mata. Tant un com l'altre apareixien antologats al primer número de la col·lecció tret a al carrer amb el títol de «Lletrasex», un conjunt de narracions eròtiques de diversos autors d'arreu dels PP.CC. atrets en un moment determinat pel gènere eròtic.

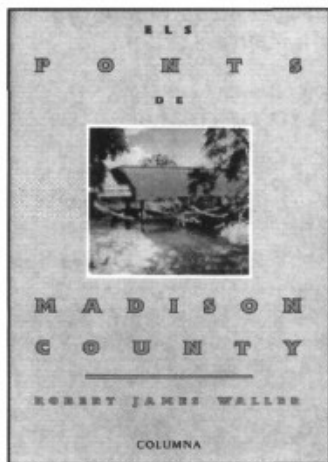
Tal volta algú es demani quin sentit té avui en dia una col·lecció de literatura eròtica, després d'haver passat ja el boom que ens va envair fa uns anys, però no és menys cert que l'erotisme, com la pornografia, han tingut sempre una gran acceptació i la seguiran tenint, sinó que ho demanin a les empreses de sexe per telèfon, els anuncis per paraules inserits a la premsa diària, on s'ofereixen tot tipus de serveis sexuals, les pel·lícules X de cert canal privat o fins i tot la moda dels programes de TV a la qual s'apunten algunes cadenes, tan privades com públiques que, amb presentadores femenines com a esca, parlaven amb la gent del carrer sobre què

és l'erotisme, la pornografia o quina importància tenia la llargària del membre masculí en el plaer de la parella.

¿Hem de considerar obres com «Lolita» de Nabokov, o «Ebri del vi perdut» de G. Matzneff, novel·les meselles d'erotisme, pel fet de no haver sortit a llum sota l'etiqueta de novel·la eròtica, què no ho són? Sens dubte l'erotisme es porta a dins, i l'autor, a l'hora d'escriure no es planteja gaire si l'obra és més a prop o més lluny d'etiquetes «S» o «X». Veritablement «REGATA DE CUL» tampoc no pretén etiquetar res. La col·lecció va néixer amb l'ànim de donar un impuls, aportant el mitjà adequat, per treure a llum una sèrie d'obres amb una temàtica que altres editorials difícilment publicarien, i per, com s'afirmava a l'escrit de presentació de la col·lecció, «donar una resposta pràctica al per què la literatura eròtica en la nostra llengua continua sent marginal i està vinculada a flamarades despassades de moda?».

Així, el títols de «REGATA DE CUL» que han vist la llum són el ja esmentat «Lletrasex»; «Sí a l'ús de la llengua»; «Escola d'estiu» volum en solitari de Manel Alonso; «Les hores del gaudi», recull de poemes de diversos autors; «Castell absent»; «Jo també la vaig conèixer» i «Malson blanc».

Amb «Malson blanc», de D. R. Herrero, l'editorial GERMANIA ens presenta l'última novetat de la col·lecció, on mitjançant una acurada descripció, l'autor ens introdueix, com a través d'un tele-objectiu, en la vida, a primer cop d'ull plàcida, de la parella protagonista, la qual esdevé en el transcórrer d'una sola nit, per mor d'un cas d'extorsió i xantatge, en un vertader infern on sexe i violència s'entrunyellen fins a perbocar en demència. La mateixa follia que porta cada un dels personatges vers un destí al qual semblen estar predestinats des d'un principi i es capaç d'esfereir un lector que acabarà sorprendent-se davant un final insospitat com el servit, en aquesta ocasió, per l'autor.

ELS PONTS DE MADISON COUNTY

Autor: Robert J. Waller
 Editorial: Columna, Barcelona 1993

Tot i anar per la catorzena edició en la traducció catalana, «Els ponts de Madison County» és

un llibre del qual se'n segueix parlant per l'estrena de la versió cinematogràfica, ja a les pantalles de Ciutat, que de la novel·la se n'ha realitzada. Quan fa uns anys, Robert J. Waller, va veure publicat «Els ponts...», el seu primer llibre, no podia imaginar-se que al cap de tan poc temps se n'hauria venut més de 10 milions d'exemplars arreu del món.

Es tracta d'una novel·la curta que pot llegir-se d'una estirada, on s'hi narra la història entre un fotògraf madur, Robert, rodamón i aventurer, que arriba a una petita localitat d'Iowa, on coneix una mestressa de casa, Francesca, avorrida de viure la rutina diària d'un matrimoni quasi perfecte. Ambdós s'enamoren i durant 4 dies viuran quelcom més que una història d'amor, donaran sentit a tota una vida. És una història senzilla i amb un cert regust de ranci, amb un xic d'ideologia conservadora per la visió que de la família en dóna. Tot i així és un llibre que pot llegir-se.

L'ILLA DEL DIA ABANS

Autor: Umberto Eco
 Editorial: Edicions Destino, 1995

Si decidí encetar la trajectòria novel·lística amb una incursió a l'obscura edat mitjana amb «EL NOM DE LA ROSA» i continuà amb el món dels Templers a «EL PÈNDOL DE FOUCAULT», l'última creació d'Umberto Eco, «L'ILLA DEL

DIA ABANS» pot qualificar-se d'aventura barroca, on l'autor, exigent com mai amb ell mateix i amb el mètode de creació literària utilitzat per recrear l'univers de la novel·la, poc donat a fer concessions al possible lector, amb un llenguatge barroc per excel·lència, ha realitzat un tremend treball per tal de bastir aquesta paràbola de la solitud humana, on l'autor-narrador, recreant-se en el sùmmum de la soledat, es capbussa en la novel·la formant-ne part integrant del manuscrit, reconstruint-la a partir d'uns indicis deixats pel protagonista en forma de diari d'abordatge i d'unes cartes adreçades a l'amada on narra com, després de naufragar, arriba a una nau misteriosament

deserta, ancorada a les portes mateixes del paradís terrenal al qual es veu impossibilitat d'arribar. A «ILLA DEL DIA ABANS» l'autor ens conta el transcórrer diari d'aquest nou Robinson que escriu, i aquí Eco treu a llum totes les rauxes de l'escriptor com a protagonista i com a narrador, per a alliberar-se de les obsessions que el tenen pres. Roberto, el protagonista, es veu sobtat per tot un món desconegut el qual sols pot limitar-se a contemplar amb temor. Paràbola de la soledat on Eco aboca la solitud actual de l'individu davant la massa, davant una societat amb una exageració d'informació, mai tan inter-connectada entre si, mai tan allunyada, tan nuclearitzada, de la que en naixerà una nova aristocràcia, la dels comunicadors, la dels manipuladors de la informació.

Antoni Rodríguez i Mir

EL BÀSQUET A INCA

Inca torna tenir Bàsquet de 1ª, i com ja va passar fa uns anys amb el Yanko Constància i la Glòria, els partits s'han de jugar a Palma. Però aquesta vegada pareix que no anam de berbes i pel mes de gener a la fi es podrà jugar a Inca.

El club que ha aconseguit l'ascens és el Bàsquet Inca, el qual després de quedar 3r a la fase d'ascens a Montsó, gràcies a les renúncies del Manresa i el Sant Josep de Girona, juntament amb el Pineda aconseguí pujar a la lliga EBA.

La plantilla aquest any s'ha reforçat força, sobretot amb la incorporació del jugador nordamericà Perry F. Carter, procedent de l'equip ACB de Salamanca. També juga a Inca, procedent del mateix equip de Salamanca, el base mallorquí Guillem Coll. Procedent del Jovent Alaior va arribar en Marcos Polo, de l'Alcúdia en Miquel A. Llompart i del Mallorca n'Alzamora. Els demés jugadors que continuen de la passada temporada són: Miquel A. Pou, Tolo Oliver, Xavi Valdivielso, Víctor Fernández i Rafel Seguí. Josep Miquel Arbúcies i Joan Mateu segueixen al front de la direcció tècnica de l'equip.

El CLUB BÀSQUET INCA té 12 equips, set masculins i cinc femenins. Els masculins són els següents:

Senior provincial, entrenat per Roberto Díaz en el qual la majoria de jugadors són de la pradera. Cal destacar el veterà Pep Miquel Mula.

Sub 23, entrenat per Javi Sastre, i com a segon entrenador en Jaume Ramon. En ell destaquen en Paco Moreno, Pep Toni Feixas i Triguero.

Juvenil, entrenat per "Enric".

Infantil, entrenat per Paco Moreno.

Mini Bàsquet, entrenat per Sunil Bhardwaj.

Els equips femenins són:

El màxim exponent de l'**equip femení és el que milita a II Divisió**. Està entrenat per Rafel P. Cortés i té com a segon entrenador na Mª Àngels Molina. La plantilla està formada per: Joana Mª Mateu i Berni Lobo, com a bases. Marina Garcia, Eva Díaz, Marga Soler, Merche Rosselló, Malén Sard i Rosa Albertí, com alers. Mª Antònia Tarragó, Lourdes Ferrer, Mena González i Mª Magdalena Pons com a pivots.

Senior provincial, entrenat per en Jordi Morey i com a 2na entrenadora n'Antònia Maura.

Cadet, entrenat per Mena González.

Infantil, entrenat per Aurora Recio.

Minibàsquet, entrenat per Mª Àngels Molina.

Els partits de l'equip de l'EBA es juguen el diumenge el capvespre, a les 18 hores, al Poliesportiu de Son Moix de Palma. Prest esperam que puguin jugar al Poliesportiu Municipal d'Inca al polígon. Els equips minibàsquet i infantils juguen el dissabte el matí a "Sa Creu". Els juvenils, cadets i sub 23 el dissabte capvespre i els seniors provincial i la II divisió femenina el diumenge matí, tots també a "Sa Creu".

EL C.E. CONSTÀNCIA AVUI

El C.E. Constància comença aquesta temporada amb un projecte ambiciós, marcat pel seu nou president, D. Miquel Llompart Móra. Aquest projecte té el repte d'aconseguir, en el temps marcat, retornar l'equip al lloc que es mereix, és a dir, la II Divisió estatal i ésser el club capdavanter de la part forana de Mallorca, tal com ho fou anys enrera.

Per dur endavant aquest ambiciós programa s'ha fixat com entrenador a un ex jugador del Constància, el sinever Jaume Bauzá, i als jugadors, "Boli", procedent del Sant Andreu de Barcelona, Pere Vicéns de l'At. Balears. Es compta amb els jugadors de la pedrera, Figuerola, Llabrés, Llobera, Duque i Perelló, sense oblidar el veterà santamari, Sebastià, que ja fa uns anys havia defensat la camiseta de l'equip inquer.

Cal ressaltar la bona acceptació que ha tengut el projecte a la nostra ciutat ja que les grades de l'estadi estan més poblades que en anys anteriors, la directiva ja s'ha plantejat la possibilitat de cobrir una part de les graderies.

L'equip, en aquest moment, està en una fase de conjunció i alterna les posicions d'ascens amb posicions no tan bones, setmana rera setmana, però ben segur que al final jugarà la promoció i l'ascens a II Divisió B.

Ramon Desbrull

NADAL, CAP D'ANY, REIS,...

La proximitat de les festes de Nadal, Cap d'Any i Reis ens fa pensar sempre amb la fredor de l'hivern, amb les pluges i amb el mal temps; però alhora pensam també amb uns menjars un tant especials, ja sigui per a la celebració de les esmentades festes o bé per proveir-nos d'unes viandes que ens ajudin a combatre un tant les baixes temperatures, proporcionant més calories al nostre cos. Per aquest darrer motiu, és que procuram que els menjars tenguin components que ens puguin aportar defenses vitamíniques, per aguantar millor la manca de calor extern.

Ja hem passat Sant Martí i la matança del porc ens proporciona una carn i embotits que permeten ser condimentats amb una gran varietat de gustos i maneres. Els fruits secs i les confitures i mermelades, ja sigui directament o combinats amb pastissos o altres elements, ens fan gaudir d'unes dolçors que satisfan els més refinats paladars.

Les receptes que vos presentam avui i que duen com a un dels ingredients principals les ametlles, són totes elles, i des de molt antic, pròpies de la cuina mallorquina i també d'aquestes festes; algunes són ben tradicionals i vives encara avui, per aquestes contrades, i d'altres seria ben interessant recuperar-les.

Esperam que totes elles vos agradin molt i amb aquest desig hi va també el d'un bon Nadal i millor Any Nou.

Crema nadalenca d'ametlles*Ingredients:*

- 1 litre de brou de gallina
- 1 manat de porros
- 150 grs. de mantega
- 2 dl. de nata líquida
- 2 dl. de llet
- 200 grs. d'ametlles crues pelades
- 1/2 ceba mitjancera
- 80 grs. de farina
- sal, pebre bo

Elaboració:

Posau dins una greixonera la meitat de la mantega, encalentiu-la i ofegau els

porros i la ceba capolada; deixau-ho suar. Afegiu-hi les ametlles ben triturades i remenau-ho un poc. A continuació posau-hi la farina i quan estarà tot ben mesclat hi tirau el brou i ho deixareu coure uns quinze minuts, tenint cura de remenar-ho per tal que no s'aferrí. Afegiu-hi la llet. A continuació ho triturau tot i ho passau pel colador xinès. Salpebrau a gust.

Colocau altra vegada la crema sobre el foc i afegiu-hi la nata líquida; només cal que arranqui el bull i ja ho podeu retirar del foc. Posau-hi tot seguit la mantega que quedava, a trossos molt petits i ja està a punt de servir.

Capó a lo Rei En Jaume

Ingredients:

- 1 capó d'uns 2 kg.
- 200 grs. de xulla tallada molt petita
- 2 cullerades de saïm
- 100 grs. d'ametlles torrades, pelades i capolades
- 50 grs. de panses
- 2 pomes grosses, pelades i trossejades
- 350 grs. de moniatos bollits i tallats a trossos
- 1/2 dl. de vi ranci
- sal, pebre bo, nou moscada i canyella en pols

Bresa:

- ceba
- pastanagó
- api
- porros
- alls
- vi blanc

Elaboració:

Posau dins d'una greixonera la xulla i el saïm; afegiu-hi les ametlles, les panses i les pomes; per últim incorporau-hi els moniatos. Ofegau-ho bé fins que tengui un color daurat lleuger i finalment afegiu-hi el vi ranci i assaonau-ho amb totes les espícies.

Ompliu el capó amb aquest farciment i cosiu les obertures a fi que no surti. Assaonau el capó i daurau-lo amb oli calent.

Tallau totes les verdures de la bresa a trossos grossos i posau-les dins una palangana de forn. Col.locau-hi el capó damunt i ho enfornau a foc fluix; a mitja cocció afegiu-hi un tassó de vi blanc. De tant en tant, girau el capó i banyau-lo amb el seu mateix suc.

Se serveix amb la salsa de la cocció passada pel colador xinès.

Nota: aquesta mateixa recepta es pot fer, ben igual, amb indiots, pollastre o ànnera; només caldrà augmentar o disminuir les quantitats del farciment.

Tambor d'ametlla

Ingredients:

- 1 kg. de bessó d'ametlla torrat
- 1 kg. de sucre
- 1 llimona
- oli

Elaboració:

Dins una greixonera hi fondreu el sucre. Quan el sucre sigui fos i sense que bulli, ja que es cremaria, afegiu-hi el bessó i mesclau-ho ben mesclat. Una vegada que tengui un bonic color daurat fort, es retira del foc i s'aboca damunt el marbre o damunt una llauna que s'hauran untat amb una mica d'oli. Amb mitja llimona escampau el tambor d'ametlla fins que tengui el gruix d'un centímetre, aproximadament. Abans que es refredi del tot feis trossos amb un ganivet, al vostre gust. Una vegada ben fred el desferrau del marbre o de la llauna i el guardau dins un pot que tanqui ben hermètic.

Pere Massutí i Esperança Ramis

C O N C U R S O S I C O N V O C A T Ò R I E S L I T E R À R I E S**Narrativa**

• CONVOCA: VI PREMI «CARMESINA» DE NARRATIVA INFANTIL
ADREÇA : MANCOMUNITAT MUNICIPAL DE LA SAFOR, C/ De la Puríssima, 2,2n,4a; 46700 Gandia (País Valencià)
TEL. : 96/2878917
OBRA DE NARRATIVA INFANTIL ORIGINAL I INÈDITA PER A LECTORS D'ENTRE 8 i 11 ANYS.
EXTENSIÓ: 20 a 40 folis. Quintuplicat. Sense signar, amb pseudònim i plica amb les dades personals de l'autor.
TERMINI PRESENTACIÓ: 01.03.96
DOTACIÓ: 250.000 pta. i publicació de l'obra.

• CONVOCA: XII PREMIS JESÚS CATALÒNIA I JOAN CID I MULET
ADREÇA : Associació de veïns de Jesús, Av. de Molins d'en Comte, 96; Raval de Jesús; 43590 Tortosa
NARRACIÓ DE TEMA LLIURE, ORIGINAL I INÈDITA
EXTENSIÓ: 10 a 20 folis. Quadruplicat. Amb títol, lema i plica closa amb les dades de l'autor. Màxim de 2 contes per aspirant.
TERMINI PRESENTACIÓ: 27.02.96
DOTACIÓ: 75.000 pta.

• CONVOCA: PREMIS CIUTAT D'OLOT/CAIXA DE GIRONA PER A NOIS I NOIES
ADREÇA : AJUNTAMENT D'OLOT, Apartat de correus nº 157; 17800 Olot (Garrotxa)
TEL. : 972/261407
OBRA ADREÇADA A JOVES D'ENTRE 9 I 14 ANYS
EXTENSIÓ: De 60 a 100 folis. Quintuplicat. Signada amb nom i cognoms o amb pseudònim amb plica.
TERMINI PRESENTACIÓ: 16.01.96

• CONVOCA: PREMIS «CIUTAT D'OLOT»/MARIÀ VAIREDA DE PROSA NARRATIVA
ADREÇA : AJUNTAMENT D'OLOT, Apartat de correus nº 157; 17800 Olot (Garrotxa)
TEL. 972/261407
RECALL DE NARRACIONS CURTES
EXTENSIÓ: De 100 a 130 folis. Quintuplicat. Signada o amb pseudònim i plica.
TERMINI PRESENTACIÓ: 16.01.96

• CONVOCA: CIUTAT DE MOLLERUSSA 95-96
ADREÇA : AJUNTAMENT DE MOLLERUSSA.
EXTENSIÓ: De 80 a 100 folis. Quadruplicat. Lema i plica.
TERMINI PRESENTACIÓ: 31.01.96
DOTACIÓ: 500.000 pta. i publicació obra premiada/ Accèssit 150.000 pta.

Poesia

• CONVOCA: XXX PREMIS «CIUTAT D'OLOT»/GUERAU DE LIOST
ADREÇA : Ajuntament d'Olot. Apartat de correus 157; 17800 Olot
RECALL INÈDIT DE POESIA
EXTENSIÓ: De 60 a 100 folis. Quintuplicat. Nom i cognoms o pseudònim amb plica
TERMINI PRESENTACIÓ: 16.01.96
DOTACIÓ: 200.000 Pta.

• CONVOCA: XXXII PREMI DE POESIA «AMADEU OLLER» PER A POETES INÈDITS.
ADREÇA : Parròquia de St. Medir; C/de la Constitució, 17; 08014 Barcelona.
TEL. : 93/4216550
POETES INÈDITS MENORS DE 30 ANYS.
EXTENSIÓ: L'HABITUAL EN UN LLIBRE DE POESIA. Sextuplicat. Amb nom, adreça i edat de l'autor
TERMINI PRESENTACIÓ: 10.01.96
DOTACIÓ: Edició del llibre.

L'Ajuntament d'Inca vos desitja unes bones festes de Nadal i un venturós 1996

ACTES NADALENCES

20 de desembre	• Festa a la residència Miquel Mir organitzada pel Voluntaris d'Inca i l'Ajuntament
22 de desembre	• Visita de la Revetla d'Inca a la residència Miquel Mir i lliurament d'ofrenes• Inauguració de l'exposició del Concurs de Targetes de Nadal al Centre d'Expositors (c/ de la Sirena, 19). L'exposició romandrà oberta fins al 6 de gener• Inauguració, al centre d'art Sa Quartera, de l'exposició <i>Art contemporani al fons de "Sa Nostra"</i>
27 de desembre	• L'esport al carrer (tennis, bàsquet, gimnàstica, futbol-sala, handbol, tennis de taula, atletisme i escacs)
De les 09:00 a les 14:00 a la pl. de Sta. Maria la Major, c/ Major, c/ de Miquel Duran, pl. d'Espanya i pl. de la Llibertat
28 de desembre	• Commemoració del naixement del cinema: Cent anys de cinema

— Projectió especial, a partir de les 21:30, al Cine Novedades. Entrada gratuïta |
| 31 de desembre | <ul style="list-style-type: none">• Cursa popular XII Sant Silvestre 95
A les 10:30, des de la plaça de l'Ajuntament de Biniamar al Pollesportiu Municipal Mateu Cañellas• Xocolatada per als més majors de la nostra ciutat a les seus de les associacions de tercera edat• Campanades i copa de cava a la plaça de l'Ajuntament |
| 5 de gener | <ul style="list-style-type: none">• A partir de les 19:00, Gran Cavalcada de Reis |
| 6 de gener | <ul style="list-style-type: none">• Tradicional concert de Reis a la parròquia de Sta. Maria la Major (Orfeó l'Harpa d'Inca i Unió Musical Inquera)
A partir de les 20:15 |